

KURDÎ

NUŞTOXÎ

Prof. Dr. Kadri Yıldırım
Yrd. Doç. Dr. Abdurrahman Adak
Yrd. Doç. Dr. Hayrullah Acar
Öğr. Gör. Zülküf Ergün
Öğr. Gör. İbrahim Bingöl
Öğr. Gör. Ramazan Pertev

5

Zazakî

EDİTÖR

Prof. Dr. Kadri YILDIRIM

PROGRAM GELİŞTİRME

Yrd. Doç. Dr. Cevat YILDIRIM

Yrd. Doç. Dr. Akif AKTO

REHBERLİK UZMANI

Öğr. Gör. Ramazan PERTEV

ÖLÇME DEĞERLENDİRME

Yrd. Doç. Dr. Abdurrahman EKİNCİ

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl...
Hakkıdır, Hakk'a tapan, milletimin istiklâl!

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
"Medeniyet!" dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş! Yurduma alçakları uğratma, sakın.
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın...
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri "toprak!" diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da, bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki fedâ?
Şühedâ fişkırarak toprağı sıksan, şühedâ!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüdâ.

Ruhumun senden, İlâhi, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar-ki şahadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerâhamdan, İlâhi, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerred gibi yerden na'sım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl:
Hakkıdır, hür yaşamış, bayrağımın hürriyet;
Hakkıdır, Hakk'a tapan, milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif ERSOY

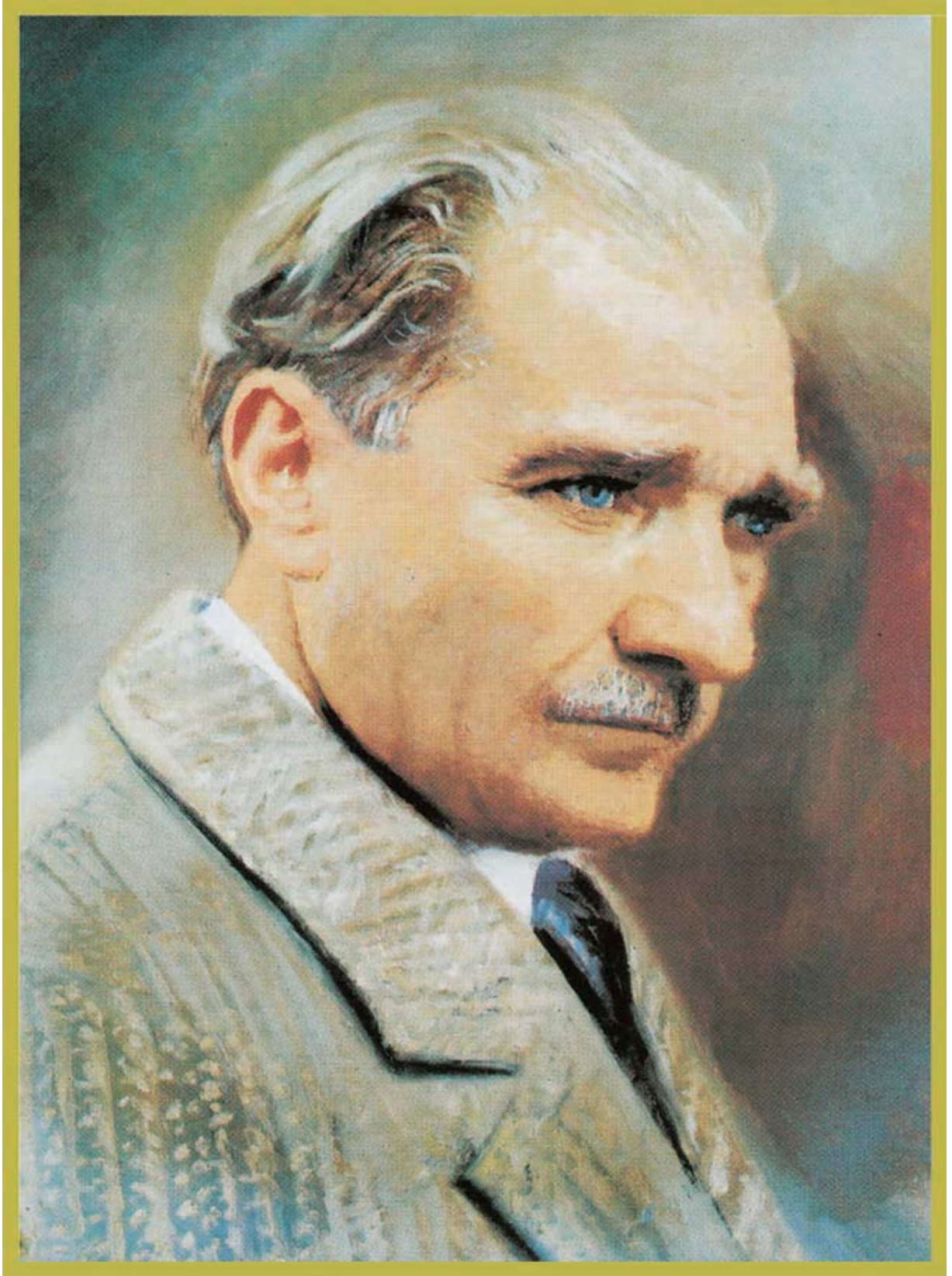

ATATÜRK'ÜN GENÇLİĞE HİTABESİ

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk cumhuriyetini, ilelebet, muhafaza ve müdafaa etmektir.

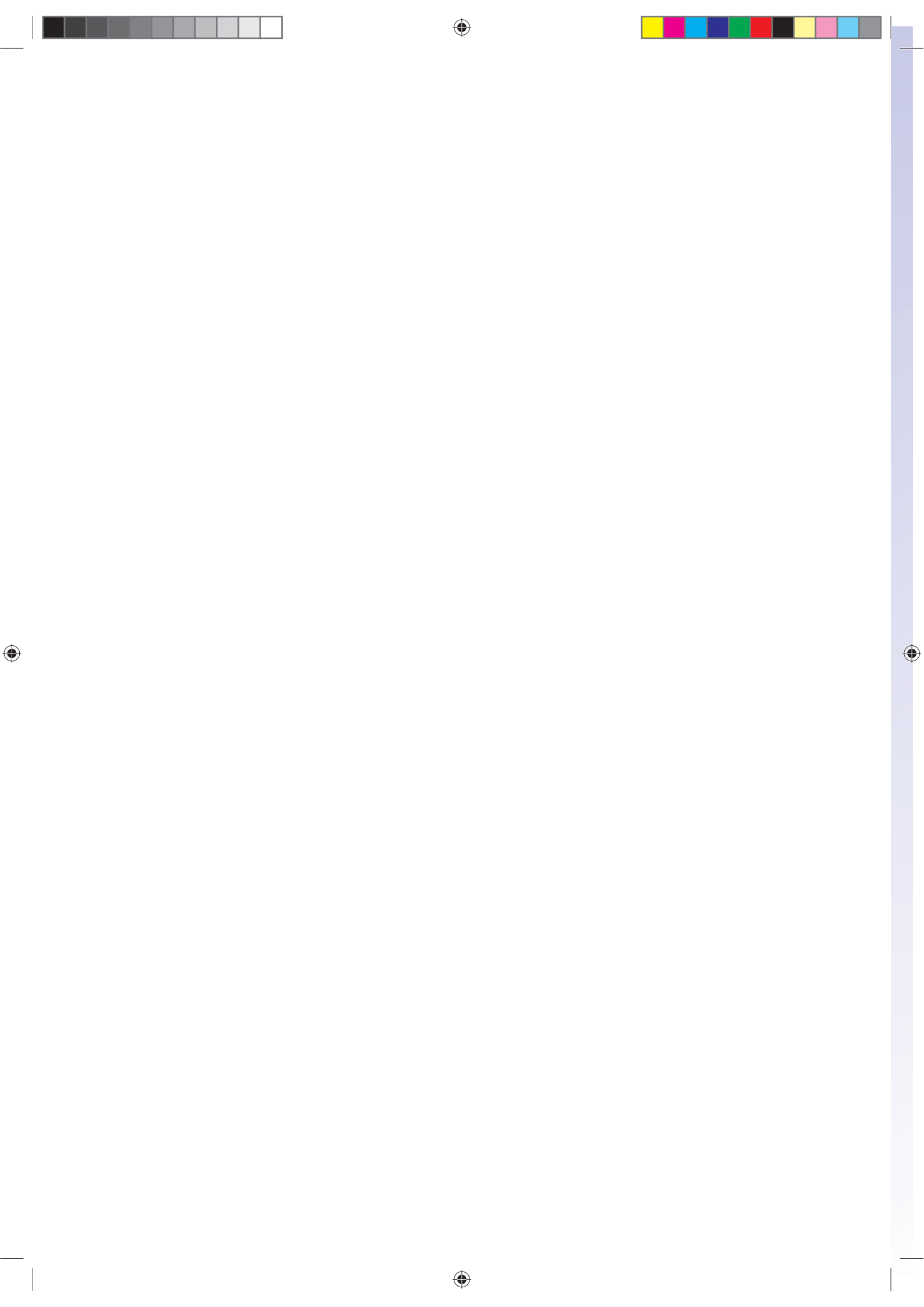
Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin, en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni, bu hazineden, mahrum etmek isteyecek, dahilî ve haricî, bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok nâmûsait bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın, bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dahilinde, iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlilerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi, vazifen; Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır! Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asîl kanda, mevcuttur!

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

KURDÎ

5

Zazakî

TEDEYÎ

Unîteya yewine

Alfabeya Ma

10-26

Unîteya dîyine

Ez û Keyeyê Xo

27-40

Unîteya hîrêyine

Wendegeh û Cugehê Mi

41-54

Unîteya çarine

Leşe û Weşî

55-68

Unîteya pancine

Demserre û Serrname

69-90

Unîteya şeşine

Werden û Şimitena Ma

91-100

Unîteya hewtine

Kay û Sanike

101-114

Unîteya heştine

Çalakîyê Serbestî

115-126

Unîteya newine

Trafîk û Seyahet

127-140

FERHENGEK

141-146

UNÎTEYA

Alfabeya Ma

1.

Yewbînîşinasnayene û selamdayene

Berfîne: Ti senîn î Azad?

Azad: Ez baş a, zaf sipas, ti senîn a?

Berfîne: Ez zî baş a, zaf sipas.

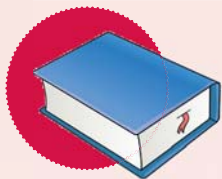
Azad: Rozerîn ti kotî ra ya?

Rozerîne: Ez Wan ra ya. Ti kotî ra yî?

Azad: Ez Diyarbekir ra ya.

Rozerîne: Ez bi şînasnayana to keyfweş bîya.

Azad: Ez zî keyfweş bîya.

Beşê 1. Demê wendene

1. Herfê girdî

A B C Ç D E Ê F G H
I Î J K L M N O P Q R
S Ş T U û V W X Y Z

2. Herfê hurdî

a b c ç d e ê f g h
i î j k l m n o p q r
s ş t u û v w x y z

Beşê 2. Demê wendene û nuştene

a. Herfanê cêrênan biwanîn û hurdîyanê înan binusîn.

A C D

.....

E F Ê

.....

B Ç H

.....

Y Z I

.....

X U W

.....

G V Û

.....

Î J O

.....

Q M L

.....

T H R

.....

N Ş K

.....

P S V

.....

X Ê W

.....

Î Q Û

.....

I R O

.....

b. Herfanê cêrênan biwanîn û girdanê înan binusîn.

a z b

.....

y c x

.....

ç w v

.....

û d t

.....

e ş s

.....

r ê f

.....

q h o

.....

p l m

.....

g i k

.....

l î n

.....

m a q

.....

w q ê

.....

x j û

.....

a b z

.....

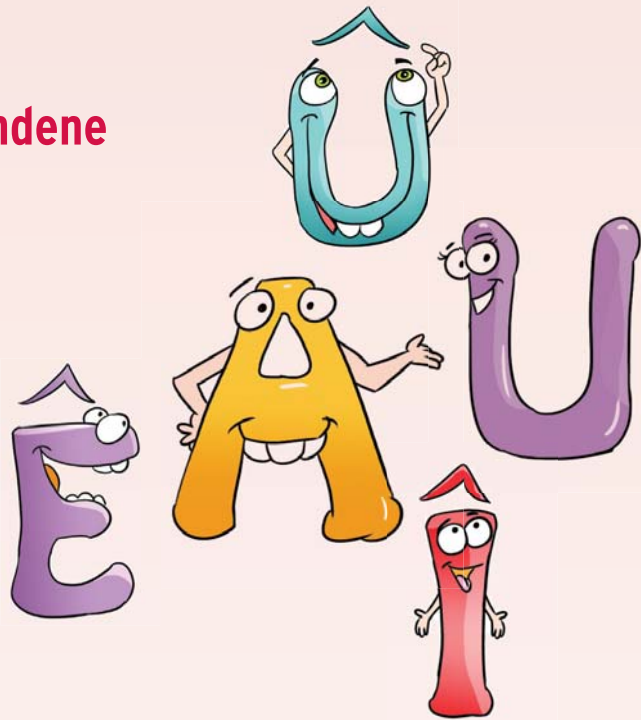

Beşê 3. Demê wendene

1. Herfê Venginî

Venginê Girdî: E I U A Ê Î O Û

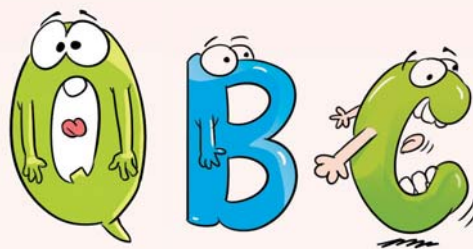
Venginê Hurdî: e i u a ê î o û

2. Herfê Bêvengî

Bêvengê Girdî: B C Ç D F G H J K L M N P Q R S Ş T V W X Y Z

Bêvengê Hurdî: b c ç d f g h j k l m n p q r s ş t v w x y z

3. Divengî

Xw: xwazgîn, xwe, xwendî, xwezila

Beşê 4. Demê wendene

a. Herfanê venginan bi îşaretê ✓ bimusnîn

D.....	R.....	I.....	O.....	L.....	U.....
A.....	H.....	Q.....	Z.....	T.....	N.....
C.....	Ê.....	W.....	J.....	Û.....	Ç.....
V.....	E.....	X.....	B.....	Î.....	S.....

b. Çekuyanê cêrênan biwanîn.

NAN	AWE	AXA	YEW	HAK
XOF	BIR	BAN	SER	ŞAN
KAL	WAR	YAR	ŞAR	SAZ
BÎR	PAR	DÊR	SÛR	MAR
ŞÊR	VER	KAR	ŞÊX	RUT

c. Çekuyanê cêrênan biwanîn.

ver	kar	şêx	rut	tûr	nan	awe	axa	yew	hak
xof	bir	ban	ser	şan	kal	war	yar	şar	saz
bîr	par	dêr	sûr	mar	şêr				

Unîteya 1.

Alfabeya Ma

Beşê 5. Demê goşdarîkerdene û wendene

Herf û çekuye: !

A

A a Awe adir

B

B b Bar bajar

C

C c Cêwî cew

Ç

Ç ç Çale çim

D

D d Dapîre dare

E

E e Elok ez

Ê

Ê ê Êre êrxat

F

F f Ferheng firingî

G

G g Ga goşt

H

H h Hak henare

I

I i Inasar bira

Î

Î î Îsot încase

J

J j Jûje jêhatî

K

K k Kesa kemere

L

L l Lepik lew

M

M m Mar mase

N

N n Nan nêrî

O

O o Otobuse ohet

P

P p Paç pel

Q

Q q Quling qijike

R

R r Roj rayîr

S

S s Saye sênî

Ş

Ş ş Şiwane şewe

T

T t Tuye tîre

U

U u Uskura uca

Û

Û û Ûsul sûr

V

V v Varan verg

W

W w Welat werdeke

X

X x Xezal xîyar

Y

Y y Yew çay

Z

Z z Zerd zerrn

Xw

Xw Xwazgîn xwezila

Beşê 6. Demê qiseykerdene û nuştene

a. Herfanê cêrênan mîyanê çekuyêk de bixebitnîn.

Ş.....

Y.....

Q.....

Û.....

XW.....

U.....

X.....

P.....

I.....

Ç.....

R.....

J.....

b. Herfanê cêrênan mîyanê çekuyêk de bixebitnîn.

C.....

H.....

O.....

A.....

K.....

M.....

G.....

N.....

Ê.....

B.....

L.....

Î.....

c. Herfanê cêrênan mîyanê çekuyêk de bixebitnîn.

D.....

T.....

F.....

V.....

E.....

Z.....

S.....

W.....

Beşê 7. Demê qiseykerdene û nuştene

Nameyê resimanê cêrênan vajîn û binusîn. !

Beşê 8. Demê wendene

Herfanê nêzdîvengan biwanîn !

e-ê
pel-pêl
kes-kês
des-dês

i-î
bin-bîn
mil-mîl
qir-qîr

u-û
tun-rûn
kul-kûm
casus-sûs

h-x
hîç -xîç
hête-xete
huşk-xusk

v-w
va-wa
ver-wer
veş-weş

k-q
kaş-qaş
kalik-qalik
keder-qeder

Beşê 9. Demê Kayî

Kayê herfan

No kay
senîn o?

Ma dest
pêbikîme!

Bê, ma kayê
herfan kay
bikîme.

Ez do to rê tayê
herfan vaja, ti zî
nimûneyanê înan
bide.

Azad: Ê

Berfîne: Êrxat

Azad: I

Berfîne: Kirbas

Azad: Î

Berfîne: Îsot

Azad: Q

Berfîne: Qijike

Azad: Û

Berfîne: Sûr

Azad: W

Berfîne: Wişna

Azad: X

Berfîne: Xalî

Azad: Xw

Berfîne: Keyxwa

Azad: Biciwî Berfîne.

Berfîne: Sipas Azad can.

Unîteya 1.

Alfabeya Ma

Beşê 10. Demê hûmaritene

M a B i h û m a r î m e !

1	yew	11	yewendes
2	di	12	diwês
3	hîrê	13	hîrês
4	çar	14	çarês
5	panc	15	pancês
6	şeş	16	şiyês
7	hewt	17	hewtês
8	heşt	18	heştês
9	new	19	newês
10	des	20	vîst

Unîteya 1.

Alfabeya Ma

Beşê 11. Demê qiseykerdene û nuştene

a. Nameyanê hûmaranê cêrênan vajîn û binusîn.

1	2	3	4	5	6
.....					

b. Nameyanê hûmaranê cêrênan vajîn û binusîn.

7	8	9	10	11	12
.....					

c. Nameyanê hûmaranê cêrênan vajîn û binusîn.

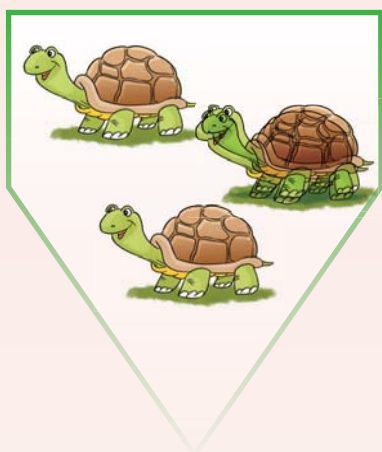
13	14	15	16
.....			
17	18	19	20
.....			

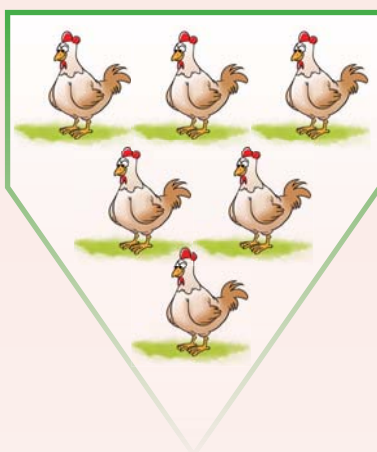

Beşê 12. Demê qiseykerdene û nuştene

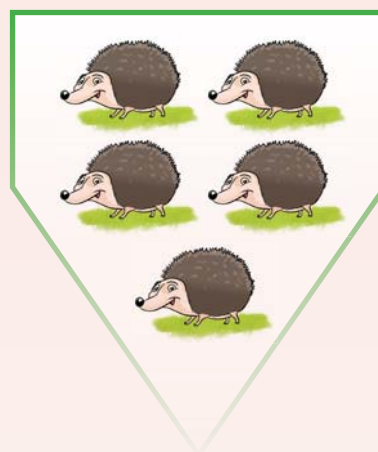
a. Hûmaranê heywananê cêrênan vajîn û binusîn.

.....

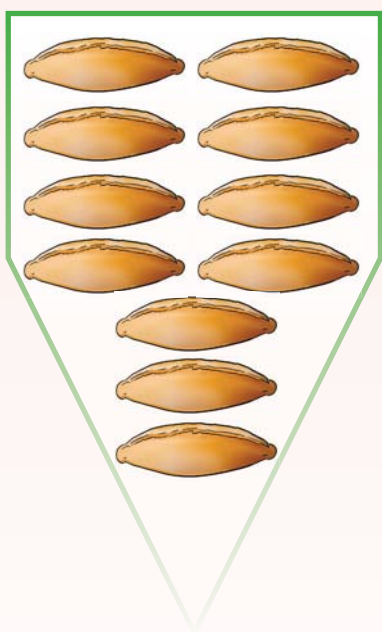

.....

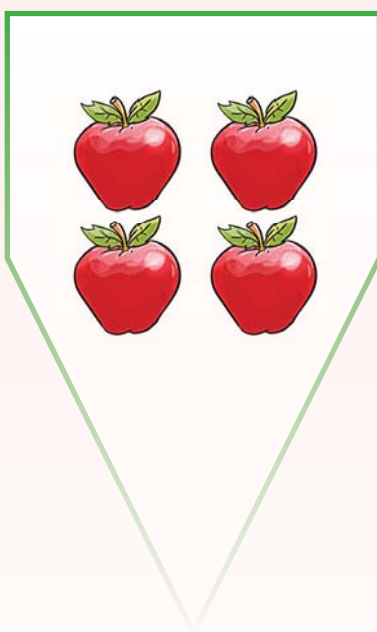

.....

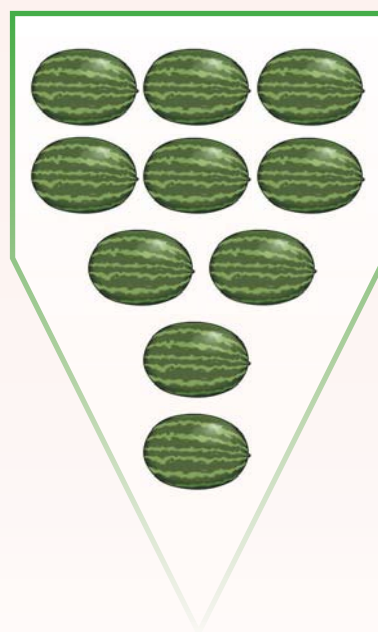
b. Hûmaranê çîyanê werdî yê cêrênan vajîn û binusîn.

.....

.....

.....

Beşê 13. Demê wendena marşê

MARŞA HERFAN

Ma şagird ê, ma wanenîme, **A, B, C.**

Nuştene, na ma rê armanc a.

Herfê ma heme hîris û yew ê, **Ç, D, E.**

Weşî na ya, bi ziwanê kirmancî ya.

Ê, F, G, H, hem rehet o hem şîrin.

I, Î, J, K, weş wanena bi qîrayen.

L, M, N, O, hîna mendê hinikê bîn.

Gelî kurdan, bêrîn têde biwanîn.

P, Q, R, S, Ş, T, U, Ê, ti biewnî.

V, W, X, yê, ez şaş nêka yew lefzî.

Heşt vengî ê, herçî bêveng vîst û hîrê.

Rayîro roşn dibistan a, mend **Y, Z.**

(Hisênê Emîn, Ronahî, sal: 1944, hejmar: 25)

NOTÊ UNÎTEYA 1.

UNÎTEYA

Ez û Keyeyê Xo

2.

Beşê 1. Demê wendene û qiseykerdene

Danê roje
Şodirbaş

Zeynebe: Ti senîn î?

Zana: Ez baş a, zaf sipas. Ti senîn a?

Zeynebe: Ez zî baş a, zaf sipas.

Beşê 2. Demê nuştene

Venganeyanê cêrênan pirr bikîn

Şodirbaş.

Ez.....

.....

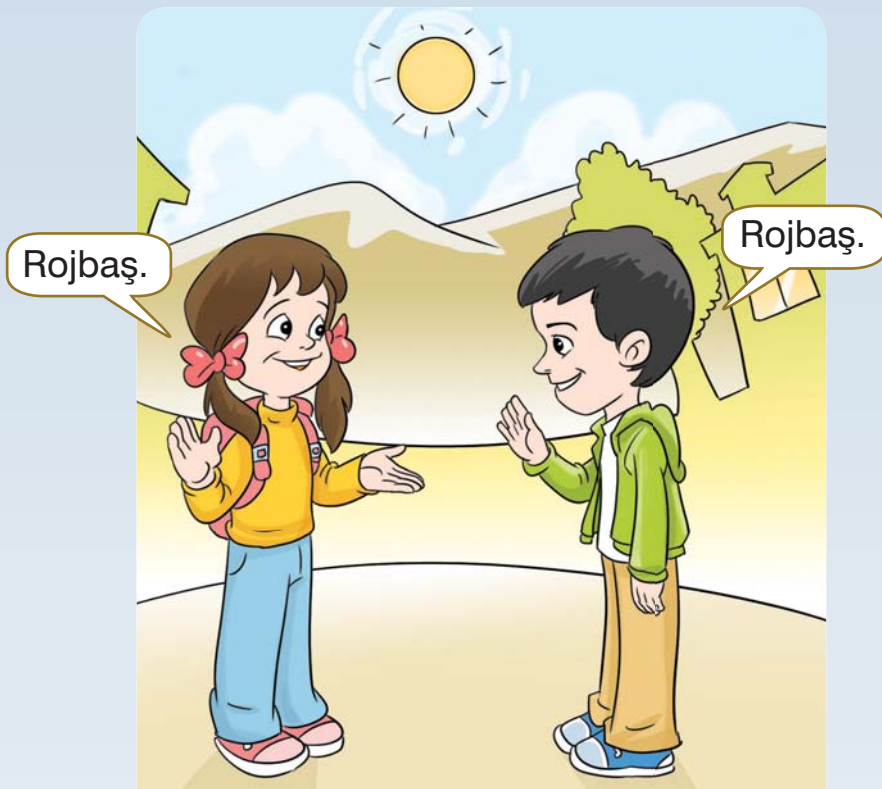
.....?

Ti senîn î?

Nameyê mi Zeyneb a.

Beşê 3. Demê wendene û qiseykerdene Rojbaş

Berfîne: Ti senîn î Azad?
Azad: Ez baş a, sipas kena.
Berkîne: Azad ti şîna kotî?
Azad: Ez şîna dibistane?
Berkîne: Ez zî şîna dibistane.
Azad: Baş o, ma pîya şîme.

Beşê 4. Demê nuştene

Venganeyanê cêrênan pirr bikîn

Ti senîn î?	Ez zî.....
Ez.....	Baş o.....
Ti şîna kotî?	
Ez.....dibistane.	

Beşê 5. Demê wendene û qiseykerdene Şanbaş

Şanbaş,
Dilgeş. Ti çîyî
ra ewnîyênî?

Ez fotografê
pîyê xo ra
ewnîyêna.

Rewşene: No kam o?

Hesen: No pîyê min o, nameyê ey Mistefa yo.

Rewşene: Pîyê to çi kar keno?

Hesen: Pîyê mi mamosta yo.

Beşê 6. Demê nuştene

Venganeyanê cêrênan pirr bikîn

Şanbaş.

No kam o?

Pîyê to çi kar keno?

Beşê 7. Demê wendene û qiseykerdene Şewbaş

Şewbaş Ronî

Şewbaş Sîneme.

Sîneme: Ti bi xeyr ameyî.

Ronî: Xeyrî mîyan de bî.

Sîneme: Ma se bikîme?

Ronî: Ma wezîfeyanê xo virazîme.

Sîneme: Baş o, ma pîya bixebitîme.

Ronî: Wezîfeyê ma qedîyay,
ez do şêrî.

Sîneme: Çiman ser.

Ronî: Bi xatirê to.

Sîneme: Bi xeyr şêrî.

Beşê 8. Demê nuştene

Venganeyanê cêrênan pirr bikîn

Şewbaş.

Ti bi xeyr ameyî.

Bi xeyr şêrî.

Beşê 9. Demê wendene û qiseykerdene Xo bide naskerdene

Nameyê
to çi yo?

Nameyê mi
Ronî yo.

Nameyê mi
Delal a, nameyê
to çi yo?

Delale: Ti kotî ra yî?

Ronî: Ez Mêrdîn ra ya, ti kotî ra ya?

Delale: Ez Dêrsim ra ya.
Ti sinifa çendine de yî?

Ronî: Ez sinifa pancine de ya.

Delale: Ti çend serrî yî?

Ronî: Ez des serrî ya, ti çend serrî ya?

Delale: Ez yewendes serrî ya.

Ronî: Ez keyfweş bîya.

Delale: Ez zî keyfweş bîya.

Beşê 10. Demê qiseykerdene

Nameyê mi Zelal a.
Ez Dîyarbekir ra ya.
Ez sinifa pancine de wanena.
Ez yewendes serrî ya.

Nameyê mi Zana yo.
Ez Riha ra ya.
Ez sinifa şeşine de wanena.
Ez diwês serrî ya.

Nameyê mi Azad o. Ez
Mûş ra ya.
Ez yewendes serrî ya.

Nameyê mi Fatma ya.
Ez Hekarî ra ya.
Ez çarês serrî ya.

Beşê 11. Demê nuştene

**Venganeyanê
ke kîşte de yê
pirr bikîn.**

Nameyê mi.....
Ezra.....
Ez sinifa.....de wanena.
Ez.....serrî ya.

Beşê 12. Demê qiseykerdene Ez keyeyê xo şinasnena

Nameyê datê mi Harûn o. Keyeyê mi hewt kes ê.
Kalikê mi, pîrika mi, babîyê mi, dadîya mi, waya mi
û birayê mi. Ez keyeyê xo ra zaf hes kena.

No kalikê min o.

Na pîrika min a.

No birayê min o.

Na dadîya min a.

No babîyê min o.

Na waya min a.

Beşê 13. Demê qiseykerdene Embazanê xo bide naskerdene.

Zozane
embaza min a.

Baran embazê
min o.

Baran şino dibistane. O sinifa
4-Ayê de waneno.

Zozane şina wendegehê mîyanênî.
A sinifa 5-Bî de wanena.

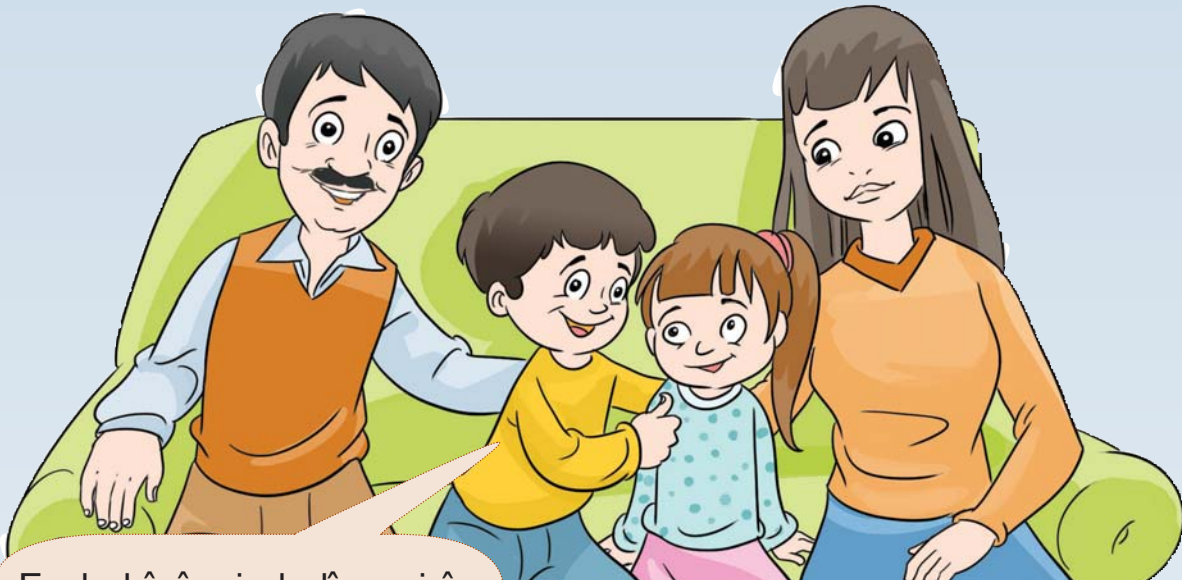
Beşê 14. Demê wendene û qiseykerdene

**Hobîyê
ma**

Azad:	Ez wendene ra zaf hes kena.
Baran:	Ez sporî ra hes kena.
Kerem:	Ez bi ramitena bîsiklete keyfweş bena.
Husna:	Ez bi weyîkerdena maseyan keyfweş bena.
Adem:	Ez viraştene resiman ra gelekî hes kena.

Beşê 15. Demê wendene û qiseykerdene Ez keyeyê xo şinasnena

Ez, babîyê mi, dadîya mi û waya mi.

Beşê 16. Demê nuştene

Venganeyanê cêrênan pirr bikîn

Keyeyê şima çend kes ê?

.....

Babîyê to çi kar keno?

.....

Dadîya to çi kar kena?

.....

Çend wayê û birayê to estê?

.....

Ti şinî kamcîn wendeghî?

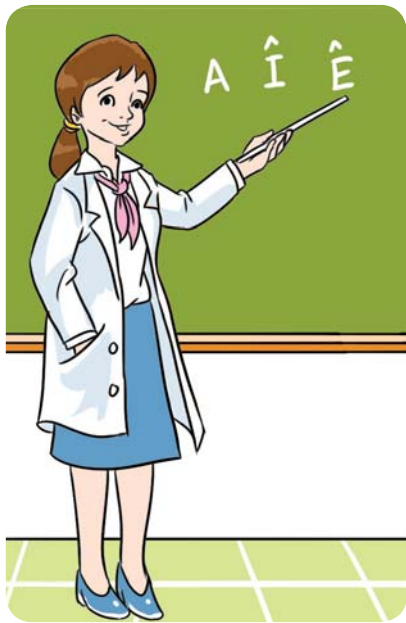
.....

Ti sinifa çendine de yî?

.....

Beşê 17. Demê wendene û goşdarîkerdene Keye de Cu

Dadîya mi mamosta ya.

Babîyê mi doktor o.

Datê mi berber o.

Beşê 18. Demê nuştene

**Venganeyanê
ke kîşte de yê
pirr bikîn.**

Dadîya mi ya.

Babîyê mi o.

Datê mi o.

Beşê 19. Demê goşdarîkerdene û wendene Kar û Meslek

Ez nanpewj a, ez firine de nan
pewjena.

Ez mamosta ya. Ez dersa
wendekaran dana. Ez
domanan ra hes kena.

Ez doktor a. Ez weşîya
merdiman de mijûl bena.

Xalê mi westayê dêsan o.

Ez hemşîra ya. Ez hetkarîya
nêweşan kena.

NOTÊ UNÎTEYA 2.

UNÎTEYA

Wendegêh û

Cugehê Mi

3.

Beşê 1. Demê goşdarîkerdene û wendene Wendegehê mi

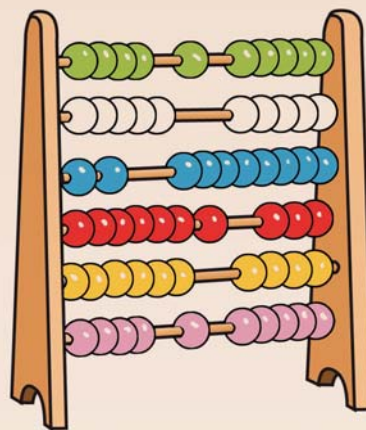

- Serhed:** Ti şinî kancîn wendegehî?
- Mûsa:** Ez şina wendegehê Selahedînê Eyûbîyî. Ti?
- Serhed:** Ez zî şina wendegehê Ehmedê Xanîyî.
- Mûsa:** Ti kancîn sinife de yî?
- Serhed:** Ez sinifa 5-Byî de ya. Ti kancîn sinife de yî?
- Mûsa:** Ez zî sinifa 5-Ayî de ya.
- Ti tewr zîyade kancîn derse ra hes kenî?
- Serhed:** Ez tewr zîyade dersa kurdî ra hes kena.
- Mûsa:** Ez zî dersa tarîxî ra hes kena.
- Serhed:** Ez to rê serkewtiş wazena.
- Mûsa:** To rê zî serkewtiş.

Beşê 2. Demê wendene û qiseykerdene Dersê ma

Ez dersa matematîkî de
babeta hûmaran musena.

Ez dersa Kurdî de
ziwanê xo musena.

Ez dersa zanayîşê komelkî
de babetanê kulturî musena.

Ez dersa sporî de
bi gude kay kena.

Unîteya 3.

Wendegeh û Cugehê Mi

Ez dersa dînî de cuya
pêxemberan musena.

Ma dersa xo ya
fenî laboratuwar de
wanenîme.

Ez dersa muzîkî de
kilaman vana.

Beşê 3. Demê nuştene

Venganeyanê cêrênan pirr bikîn.

Babeta hûmaran, dersade êna musnayene.

Ez zîwanê xo dersade musena.

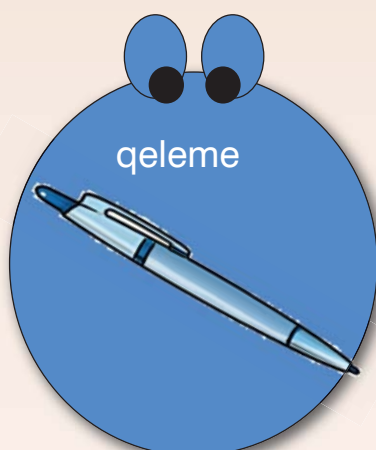
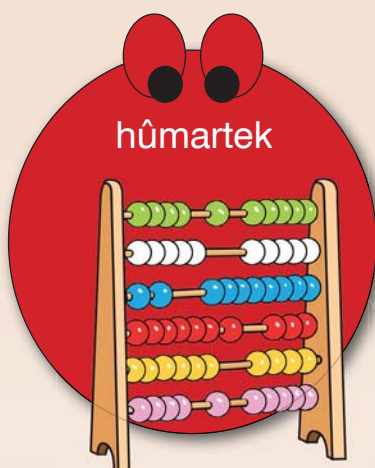
Babetê kulturî, dersaênê musnayene.

Cuyê pêxemberan, dersa.....de ênê musnayene.

Kilamî, dersade ênê musnayene.

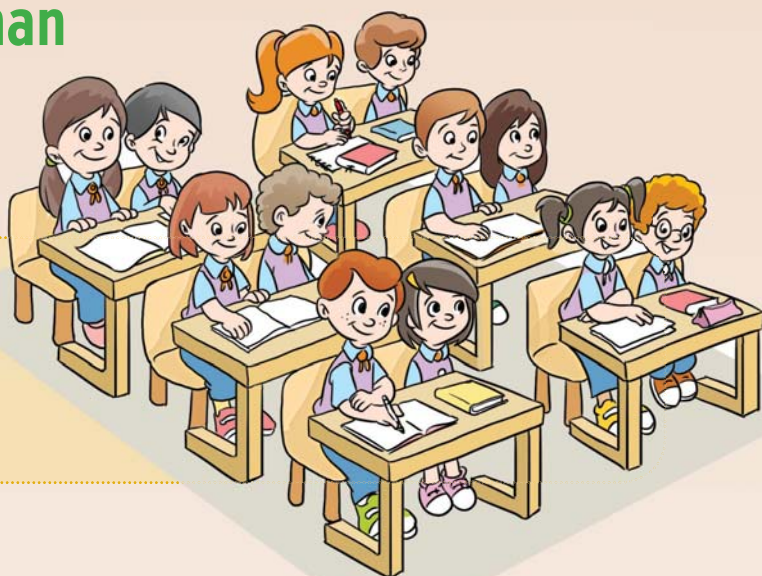
Beşê 4. Demê wendene
Kel-melê wendegehî

Beşê 5. Demê goşdarîkerdene û wendene Çalakîyê koman

Ez wendene ra hes
kena, coka ez kewta
koma kitabxaneyî.

Ez kilaman ra hes kena,
coka ez kewta koma
muzîkî.

Ez futbolî ra hes kena,
coka ez kewta koma sporî.

Ez tebîetî ra hes kena,
coka ez kewta koma
pawitişê derûdorî.

Ez kaykerdoxîye ra hes
kena, coka ez kewta koma
tîyatroyî.

Ez govende ra hes
kena, coka ez kewta
koma folklorî.

Beşê 6. Demê kayî
Nameyanê koman û
resimanê cêrênan biresnîn yewbînî.

Koma
kitabxaneyî

Koma
muzîkî

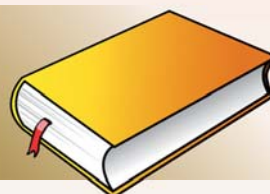
Koma
sporî

Koma pawitişê
derûdorî

Koma
tîyatroyî

Koma
folklorî

Beşê 7. Demê goşdarîkerdene û wendene Cugehê mi

Mizgîne: Keyeyê ma Dîyarbekir de yo. Ma taxa Peyasî de ronîşenîme.

Mîrza: Keyeyê ma zî dewa Xanê de yo.

Mizgîne: Vera keyeyê ma de yew parke esta.

Mîrza: Vera keyeyê ma de zî çemêk esto.

Mizgîne: Bajarê ma de milyonêk merdimî ciwîyênê.

Mîrza: Dewa ma de hîrê sey merdimî ciwîyênê.

Mizgîne: Pîyê mi mamosta yo, wendegêhê mîyanênî de xebitîyêno.

Mîrza: Pîyê mi zî citkar o û karê zîretî keno.

Mizgîne: Ma bînayêka hewtqatî de ciwîyenîme, keyeyê ma qatê şeşine de yo.

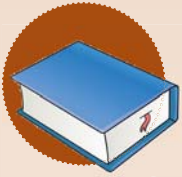
Mîrza: Banê ma diqatî yo, mîyanê baxçeyêkê hîrayî de yo û baxçeyê ma de zî hewzêka girde esta.

Mizgîne: Xwezî keyeyê ma zî dewe de bibînê!

Mîrza: Ti wazena nê hamnanî bêra dewa ma?

Mizgîne: Belê, ez do gelek keyfweş biba.

Mîrza: Çiman ser, ez zî do keyfweş biba.

Beşê 8. Demê wendene Bajar û dewe

Bajaran de sînema esta.
Dewan de sînema çin a.

Bajaran de bazargehê girdî estê.
Dewan de bazargehê girdî çin ê.

Dewan de hêgayî û rezî estê.
Bajaran de hêgayî û rezî çin ê.

Dewan de zaf heywanî estê.
Bajaran de zaf heywanî çin ê.

Beşê 9. Demê nuştene

Venganeyanê cêrênan pirr bikîn.

Bajaran de.....esta.

Dewan de.....estê.

Dewan de.....çin a.

Bajaran de.....çin ê.

Bajaran de.....estê.

Dewan de.....estê.

Dewan de.....çin ê.

Bajaran de.....çin ê.

Beşê 10. Demê wendene
Odayê banî

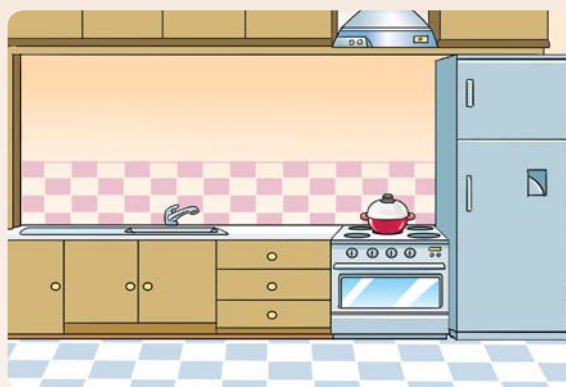
Odaya rakewtene

Odaya ronîştene

Odaya gedeyan

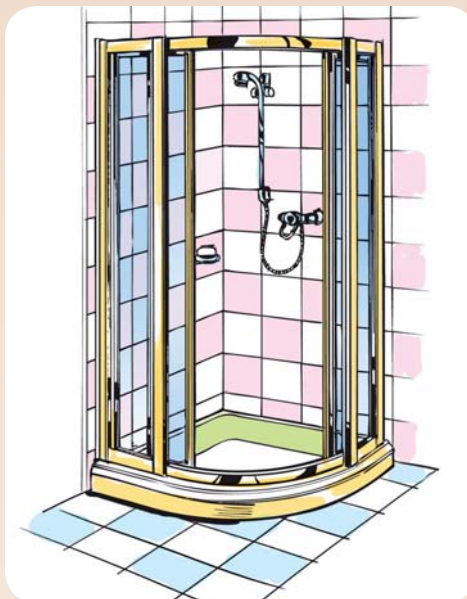
Mitbaxe

Unîteya 3.

Wendegêh û Cugehê Mi

Destawxane

Awke

Destşok

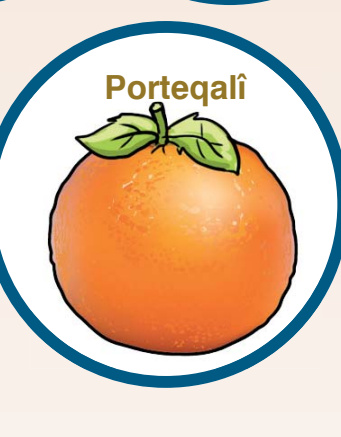
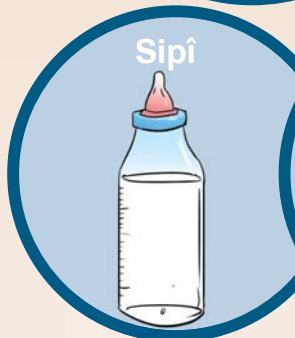
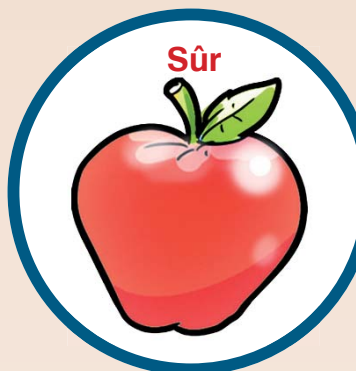
Beşê 11. Demê nuştene

Venganeyanê cêrênan pirr bikîn.

-cayê rakewten o.
-cayê ronîştên o.
-cayê sereyêxoşuten o.
-cayê werden o.
-cayê arisayen o.
-cayê destşuten o.

Beşê 12. Demê wendene
Reng

Beşê 13. Demê nuştene

Rengê tebayanê cêrênan binusîn.

Peme yo.

Zern o.

Derya yo.

Tenîye ya.

Kevze o.

Firingî a.

NOTÊ UNÎTEYA 3.

UNÎTEYA

Leşe û Weşî

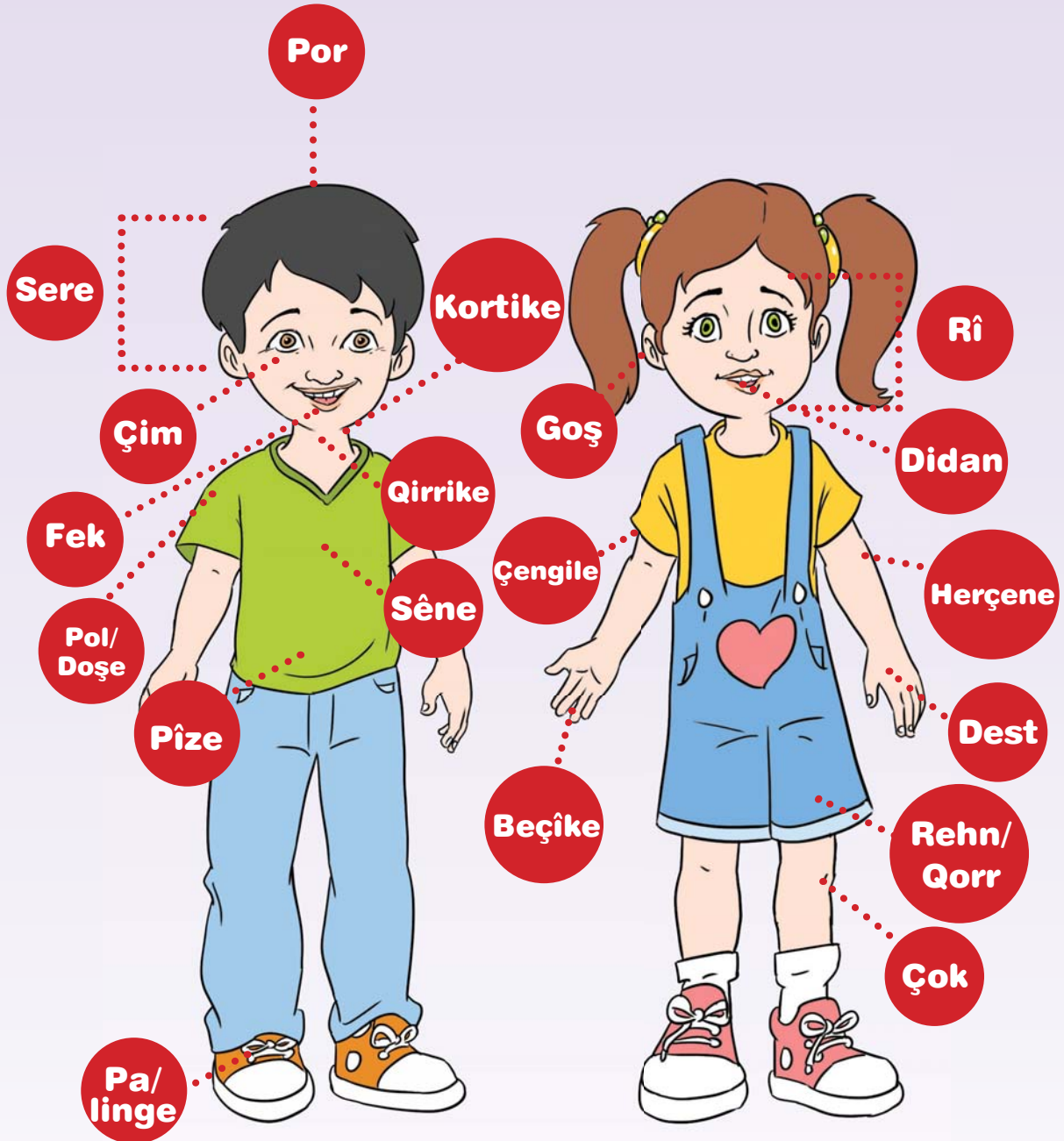
4.

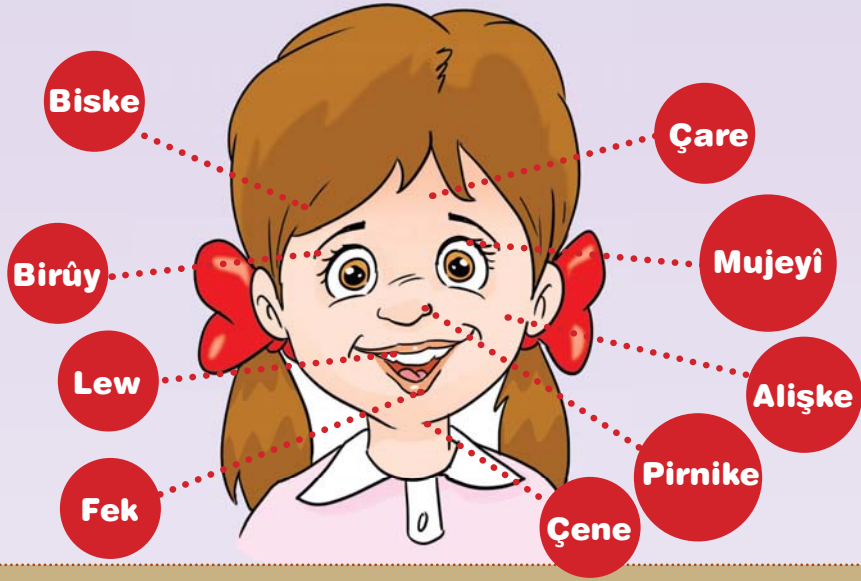

Beşê 1. Demê wendene
Leşa ma

Beşê 2. Demê kayî
Resimanê endamanê leşe û
nameyanê înan biresnîn yewbînî.

Pirnike

Çim

Dest

Por

Goş

Fek

Didan

Linge

Beşê 3. Demê goşdarîkerdene û wendene **Endamê leşa ma**

Gulistane: Serdar ti zanî çimê ma çîyî rê benê?

Serdar: Ma bi çimanê xo çîyan vînenîme.

Gulistane: Pirnika ma çîyî rê bena?

Serdar: Ma bi pirnika xo boye kenîme.

Gulistane: Goşê ma çîyî rê benê?

Serdar: Ma bi goşanê xo vengan eşnawenîme.

Gulistane: Fekê ma çîyî rê beno?

Serdar: Ma bi fekê xo werd wenîme û meşrubatan şimenîme.

Gulistane: Didanê ma çîyî rê benê?

Serdar: Ma bi didananê xo werdî cunîme.

Beşê 4. Demê kayî

Venganeyanê cêrênan pirr bikîn.

Ez bi.....xo çîyan vînena.

Ez bi pirnika xo.....kena.

Ez bi goşanê xo vengan.....

Ez bi.....xo werd wena û meşrubatan.....

Ez bi.....xo werdî cuna.

Unîteya 4.

Leşe û Weşî

Beşê 5. Demê kayî

Çekuyanê cêrênan xaçeperse de bivînîn.

LINGE

GOŞ

BIJANGÎ

RÎ

BISKE

SERE

LEW

ÇENG

ÇIM

DOŞE

	B	I	S	K	E	L	S
L	I	N	G	E	M	S	L
E	J	Ç	I	M	L	E	Ê
W	A	T	I	L	Î	R	V
Û	N	Ç	E	N	G	E	E
Q	G	R	D	O	Ş	E	V
J	Î	Î	G	O	Ş	N	G

Beşê 6. Demê wendene
Weşîya ma
Pakî

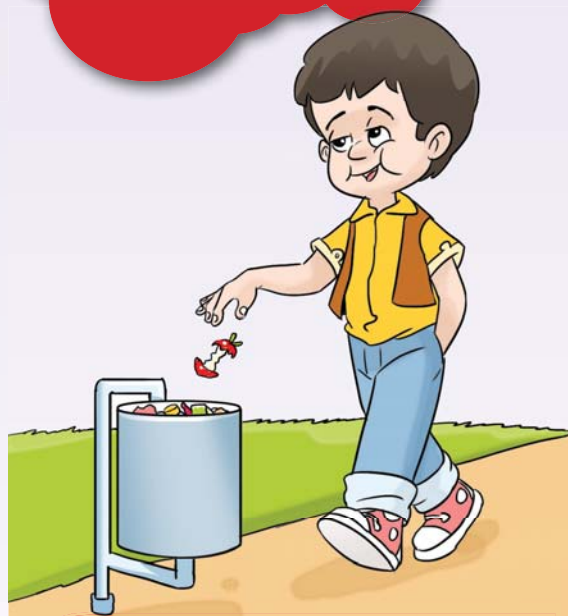
Ez rîyê xo şuna

Ez nenûganê
xo qesnena.

Ez porê xo
şane kena.

Ez derûdorê xo
pak kena.

Beşê 7. Demê nuştene
Azad se keno?

Resiman ra biewnîn û venganeyan pirr bikîn.!

Beşê 8. Demê wendene

Ma xo mîkroban ra bipawîme

Seba ke ma nêweş nêkewîme, ganî ma çi bikîme?

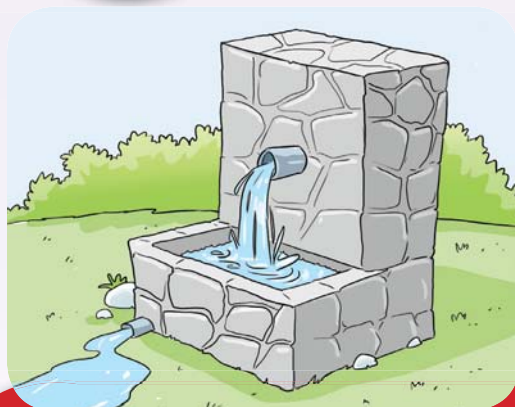
Perpûn, gedeyan
nêweşîyan ra
paweno.

Ma vîtamîn îme, duştê
mîkroban de hêz
danîme şîma.

Ez esteyanê
gedeyan xurt
kena.

Ez aw a, bê mi cu
nêbena.

Beşê 9. Demê nuştene

Venganeyan bi çekuyanê “perpûn, roj, vîtamîn û awe” pirr bikîn.

Duştê mîkroban de hêz dano merdiman.:.....

Esteyê domanan xurt keno.:.....

Bê aye cu nebena.:.....

Gedeyan nêweşîyan ra paweno.:.....

Beşê 10. Demê wendene û qiseykerdene **Ez şêna xo nêweşîyan ra bipawa**

- ✓ Ez meyweyan şuna û wena.
- ✓ Eke mi ereq da, ez awa cemidîyayî nêşimena.
- ✓ Verê werdene û badê werdene ez destanê xo şuna.
- ✓ Mabên de ez pacaya sinife akena.
- ✓ Ez werdanê vîarteyan nêherînena.
- ✓ Ez bi didananê xo çîyanê huşkan nêşiknena.
- ✓ Ez cilanê xo goreyê rewşa hewayî xo ra dana.

Beşê 11. Demê nuştene

! Venganeyanê cêrênan bi çekuyanê rastan pirr bikîn.

Ez bi didananê xo çîyanê huşkan.....nêşiknena - şiknena
 Verê werdene û badê werdene ez destanê xo.....nêşuna - şuna
 Mabên de ez pacaya sinife.....nêakena - akena
 Ez cilanê xo goreyê rewşa hewayî xo ra.....nêdana - dana
 Eke mi ereq da, ez awa cemiđiyayî.....nêşimena - şimena
 Ez meyweyan û wena. nêşuna - şuna
 Ez werdanê vîyarteyan.....nêherînena - herînena

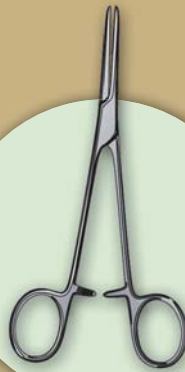

Beşê 12. Demê wendene Hetkarîya lezkanî

**Çenteyê hetkarîya
lezkanî de peme,
tenturdîyod, meqes,
bandê birînan, bandê
pîştene û paçikê
pîştene estê.**

- ✓ Peme seba pak kerdena birîn o.
- ✓ Meqes seba birnayena paçikê pîştên o.
- ✓ Tenturdîyod seba kiştina mîkroban o.
- ✓ Paçikê pîştene seba pîştina birîn o.
- ✓ Bandê birîne seba sergirewtina birîn o.
- ✓ Bandê pîştene seba girêdayena paçikê pîştên o.

Beşê 13. Demê nuştene

**Vera çekuyan yan “esto”
yan zî “çin o” binusîn.**

Çenteyê hetkarîya lezkanî de nê estê:

Peme	:		Meqes	:	
Defter	:		Pakker	:	
Tenturdîyot	:		Paçikê pîştene	:	
Saete	:		Hûmartek	:	

Beşê 14. Demê nuştene

Venganeyanê cêrênan pirr bikîn.

-seba kiştene mîkroban o.
-seba pîştene birîn o.
-seba girêdayena paçikê pîştên o.
-seba pak kerdene birîn o.
-seba birnayena paçikê pîştên o.
-seba sergirewtene birîn o.

NOTÊ UNÎTEYA 4.

UNÎTEYA

Demserre û Serrname

5.

Beşê 1. Demê goşdarîkerdene û wendene Demserre Wisar

Hêlîne:

Nameyê mi Hêlîn a.
Ez wisarî ra hes kena.
Wisar demserrêka weş a.
Hewa germ beno û varan vareno.
Qeçekî, kuçeyan de veyveka varanî gêrnenê.
Wisarî vaş û vilikî yenê.
Darî vile danê.
Tebîet candar beno.

Beşê 2. Demê nuştene

**Vera cumleyanê
cêrênan nîşanê rast
(R) yan zî xeletî (X)
ronîn.**

Qeçekî, kuçeyan de veyveka varanî gêrnenê. (.....)

Wisarî vaş û vilikî yenê. (.....)

Wisarî darî vile nêdanê. (.....)

Wisarî vewre varena. (.....)

Wisarî vaşî kewe benê. (.....)

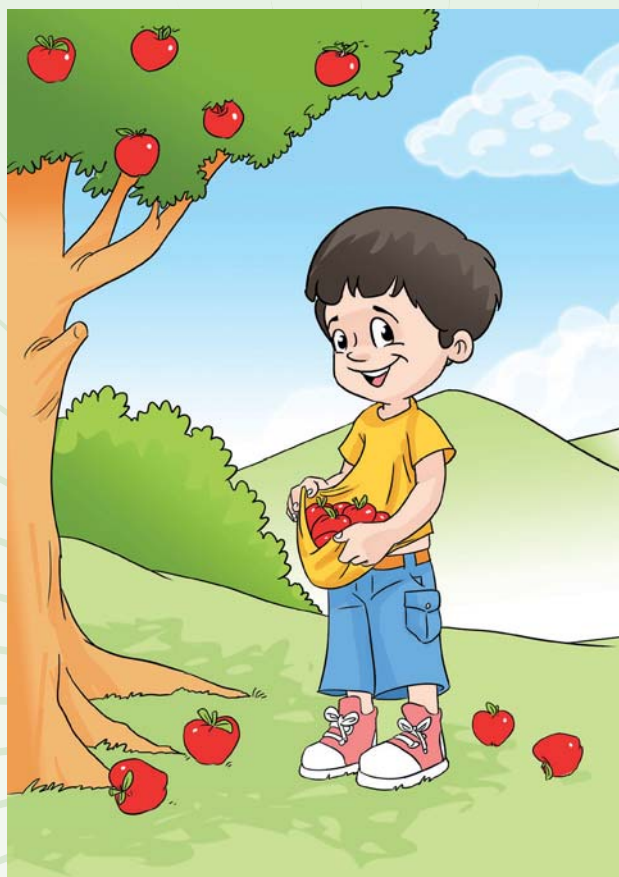
Wisarî hewa beno serd. (.....)

Wisarî tebîet candar beno.

Beşê 3. Demê goşdarîkerdene û wendene Hamnan

Azad:

Nameyê mi Azad o.

Ez hamnanî ra hes kena.

Hamnan demserrêka germ a.

Hamnanî mehsulê hêgayan yenê.

Meyweyî deresenê, sewzî zîyade benê.

Dinya sayî ya û ez zî azne kena.

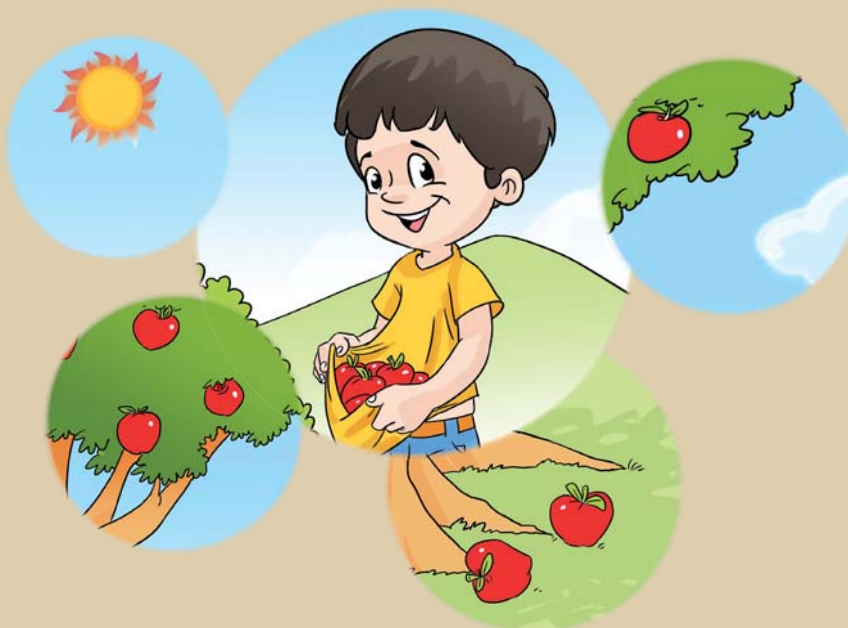

Beşê 4. Demê nuştene

**Venganeyanê
cêrênan bi
çekuyanê ristan
pîrr bikîn.**

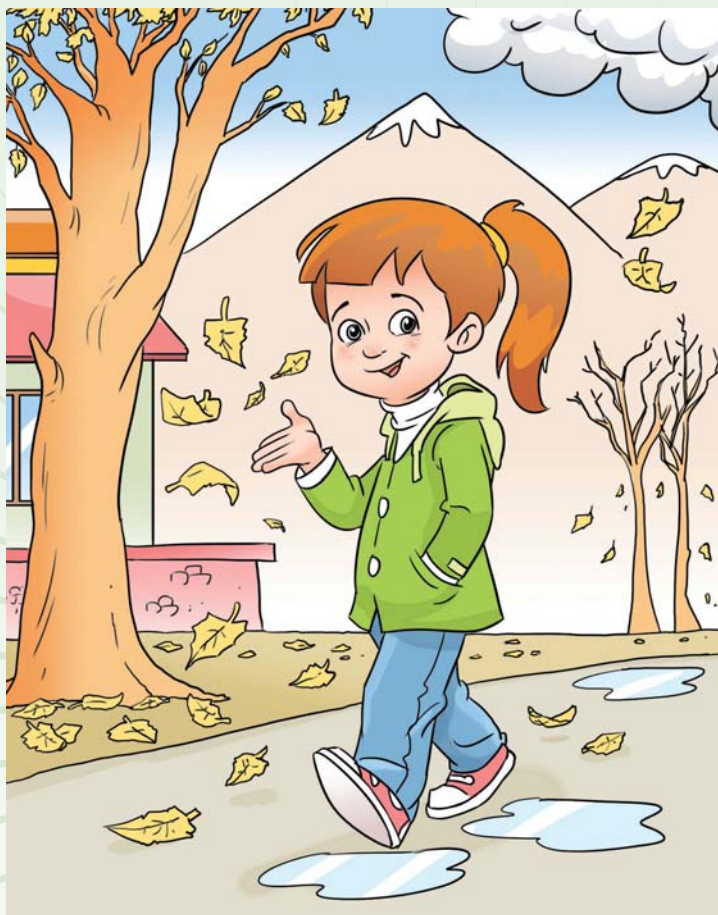

Hamnanî meyweyî	deresenê	-	nêderesenê
Azad hamnanî ra hes	keno	-	nêkeno
Hamnanî dinya	hewrin a	-	sayî ya
Hamnanî mehsulê hêgayan	yenê	-	nênê
Hamnan demserrêka a.	germ	-	serd
Azad azne.....	keno	-	nêkeno
Hamnanî sewzî zîyade	benê	-	nêbenê

Beşê 5. Demê goşdarîkerdene û wendene Payîz

Beybûne:

Nameyê mi Beybûn a.

Ez payîzî ra hes kena.

Payîz demserrêka honik a.

Payîzî pelê daran zerd benê û rişenê.

Germ keweno, serd zîyade beno û şilî dest pêkena.

Ez şina rez û engure wena.

Beşê 6. Demê nuştene

**Vera cumleyanê
cêrênan nîşanê rast
(R) yan zî xeletî (X)
ronîn.**

Beybûne payîzî ra hes nêkena. (.....)

Payîz demserrêka honik a. (.....)

Payîzî pelê daran hewz benê. (.....)

Payîzî pelê daran nêrişenê. (.....)

Payîzî germ zîyade beno. (.....)

Payîzî serd zîyade beno. (.....)

Payîzî şilî dest pêkena. (.....)

Payîzî Beybûne şina rez û engure wena. (.....)

Beşê 7. Demê goşdarîkerdene û wendene Zimistan

Seîd:

Nameyê mi Seîd o.

Ez zimistanî ra hes kena.

Zimistan demserrêka serd a la mi rê weş o.

Rojî kilm benê, şewî zî derg benê.

Vewre û varan varenê.

Qeçekî vewremerdîm virazenê.

Ez hevalanê xo reyde, vewre ser o xîzikoke kena.

Beşê 8. Demê nuştene

**Venganeyanê
cêrênan bi
çekuyanê rastan
pîrr bikîn.**

Seîd zimistanî ra hes

keno - nêkeno

Zimistan demserrêka a.

germ - serd

Zimistan Seîd rê o.

weş - nêweş

Zimistanî rojî benê.

derg - kilm

Zimistanî şewî benê.

derg - kilm

Zimistanî vewre û varan

nêvarenê - varenê

Zimistanî qeçekî vewremerdîm

virazenê - nêvirazenê

Beşê 9. Demê wendene
Rewşa hewayî

Hewa sayî yo.

Vewre varena

Hewa hewrin o.

Vaûvirike êna.

Hewa şilîyin o.

Tefûduman werzeno.

Beşê 10: Demê şîre

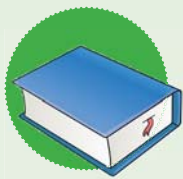
VARAN

Hewrêk asmênî ame
 Varanêk ard xo reyde
 Rişna serê koyan de
 Hewz kerdîy vaş û vile
 Têde newal, der û deşt
 Xemilnayî se behîşt
 Cityerno de ka werzîn
 Bikarîn têd' beyaran
 Ti lez ke û bilezne
 Warê xwe bixemilne
 Varano de piro ke
 Meşaley' cuye pa ne

Azad Mizûrî

Unîteya 5.

Demserre û Serrname

Beşê 11. Demê wendene Menge (Aşme)

Serre, diwêş mengî
(aşmî) ya.
Menge hîris rojî ya.

1 Çele

2 Sibate

3 Adare

4 Nîsane

5 Gulane

6 Hezîrane

7 Temmuze

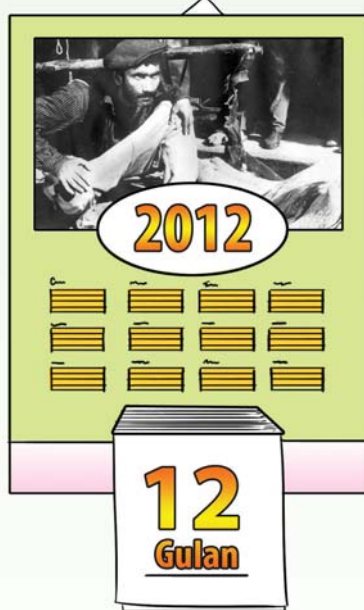
8 Tebaxe

9 Êlule

10 Oktobre

11 Teşrîne

12 Kanûne

Unîteya 5.

Demserre û Serrname

Beşê 12. Demê nuştene

Cewabê persanê cêrênan bidîn.

1. Serre çend mengî ya?
2. Menge çend rojî ya?
3. Nisane menga çendin a?
4. Sibate menga çendin a?
5. Gulane menga çendin a?

Beşê 13. Demê kayî

Bi herfanê cêrênan nameyanê mengan binusîn.

leçe :.....

zemutem :.....

batesi :.....

baexte :.....

daera :.....

ulelê :.....

sanenî :.....

rebokot :.....

rîneşet :.....

ûnenak :.....

zîherean :.....

lanegu :.....

Unîteya 5.

Demserre û Serrname

Beşê 14. Demê wendene

Her demserre hîrê mengî ya.

Mengê Wisarî

1. Adare
2. Nîsane
3. Gulane

Mengê Hamnanî

1. Hezîrane
2. Temmuze
3. Tebaxe

Mengê Payîzî

1. Êlule
2. Oktobre
3. Teşrîne

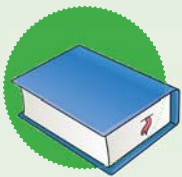

Mengê Zimistanî

1. Kanûne
2. Çele
3. Sibate

Unîteya 5.

Demserre û Serrname

Beşê 15. Demê wendene Hewte

Hewteyêk
hewt rojî yo.

1 Dişeme	4 Panşeme	7 Yewşeme
2 Sêşeme	5 Îne	
3 Çarşeme	6 Şeme	

Beşê 16. Demê nuştene

Bi herfanê cêrênan nameyanê rojan binusîn.

dimeşe		enî	
meşesê		emeş	
şemeçar		şemeyew	
panmeşe			

Beşê 17. Demê kayî

Venganeyanê cêrênan bi nameyanê rojanê hewteyî pirr bikîn.

Dişeme Çarşeme Îne Yewşeme

Beşê 18. Demê goşdarîkerdene û wendene Roje

- Bawer:** Ez do derheqê roje de tayê persan to ra pers bika
- Hêlîne:** Kerem bike.
- Bawer:** Roje çend saetî ya?
- Hêlîne:** Vîst û çar saetî ya.
- Bawer:** Roje çend danî ya?
- Hêlîne:** Panc danî ya.
- Bawer:** Danê yewin kamcîn o?
- Hêlîne:** Sipêde yo. Sipêde, destpêkerdişê roj o û her kes şino karê xo ser.
- Bawer:** Danê dîyin kamcîn o?
- Hêlîne:** Nêmroje a. Nêmroje, demê perojîye yo.
- Bawer:** Danê hîrêyin kamcîn o?
- Hêlîne:** Vereşan o. Vereşan, mabênê nêmroje û şanî de yo.
- Bawer:** Danê çarin kamcîn o?
- Hêlîne:** Şan o. Şan de roj şino awan, her kes şino keyeyê xo.
- Bawer:** Danê pancin kamcîn o?
- Hêlîne:** Şew a. Şewe, demê arisayene û rakewten o.
- Bawer:** Biciwî Hêlîn.
- Hêlîne:** Sipas Bawer can.

Beşê 19. Demê nuştene

Venganeyanê cêrênan bi çekuyanê “sipêde, nêmroje û şewe” pirr bikîn.

....., demê arisayene û rakewten o.

....., demê perojîye yo.

....., destpêkerdişê roj o û her kes şino karê xo ser.

Beşê 20. Demê qiseykerdene

Saete çend a?

Saete yew a.
(01:00)

Saete diwês a.
(12:00)

....:30 nê

Saete hîrê û
nê a. (03:30)

Saete des û
nê a. (10:30)

....:15 çarek

Saete pancî çarekê
vîyarena.
(05:15)
Saete panc û çarek a.

Saete yewendesî
çarekê vîyarena.
(11:15)
Saet yewendes û çarek a.

Menda/Wazena

Saete şeşî re deqayêk
menda (yew deqa).
(05:59)
Saete şeşî rê yew wazena.

Saete yewendesî
çarekê vîyarena.
(11:15)
Saet yewendes û çarek a.

Vîyarena

Saete desî des deqa
vîyarena.
(10:10)
Saete des û des a.

Saete newî
yewendes deqa vîyarena
(09:11)
Saete new û yewendes a.

Unîteya 5.

Demserre û Serrname

Beşê 21. Demê nuştene

Saetanê cêrênan binusîn.!

01:00
02:00
03:15
04:15
05:30
06:30
07:55
08:41
09:07
10:12
11:15
12:20

Beşê 22. Demê wendene

Roşanê Newroze

Newroze, roşanê sereyê serre û destpêkê wisarî yo. Her serre vîst û yewê adare de êna pîrozkerdene. Cinî û camêrdî, kêna û xortî, pîr û qeçekî cilanê xo yê rind û renginan xo ra danê û vejîyênê teber. Her kes dorûverê adirê Newroze de govende gêno.

Newroza emserî de samedê pîrozbayîya roşanî, Binefşe şina konserê Şivan Perwerî. Çünke Binefşe lawikanê ey ra gelek hes kena.

Baran û embazê xo zî şinê seyrangehê Hênîyê Sipîyî. Seyrangeh de govende genê û bi gude kay kenê. Badê ke taştî wenê, çop-çelaxê xo arê kenê û erzenê qutîya çopî.

Beşê 23. Demê kayî

Vera cumleyanê cêrênan nîşanê rast (R) yan zî xeletî (X) ronîn.

Newroze, roşanê sereyê serre û destpêkê wisaî yo. (.....)

Newroze, her serre vîst û yewê adare de êna pîrozkerdene. (.....)

Newroza emserî de Binefşe şina konserê Şivan Perwerî. (.....)

Çunke Binefşe lawikanê Şivan Perwerî ra gelek hes nêkena. (.....)

Baran û embazê xo şinê seyrangehê Hênîyê Sipîyî. (.....)

Badê ke taştî wenê, çop-çelaxê xo arê nêkenê. (.....)

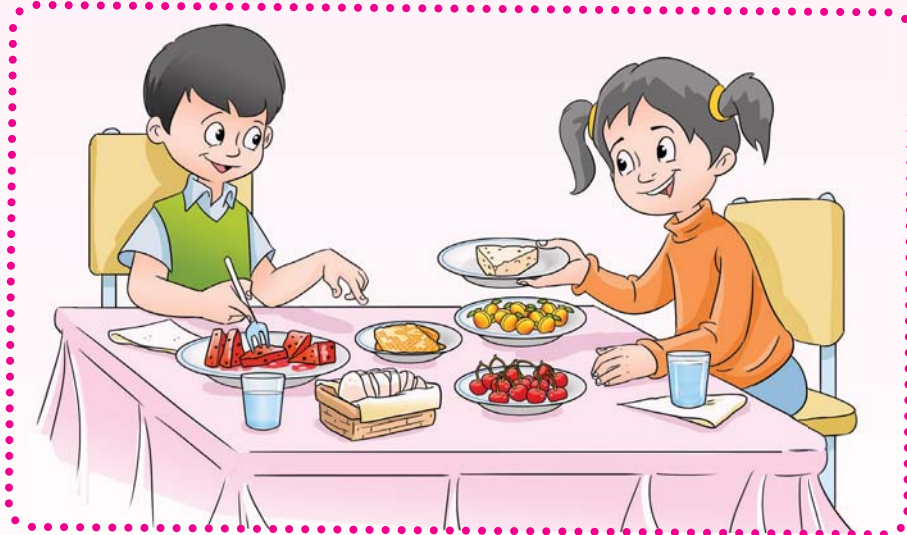
NOTÊ UNÎTEYA **5.**

UNÎTEYA

Werden û

Şimitenê Ma

6.

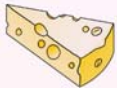

Beşê 1. Demê wendene û qiseykerdene
Werdene û şimîtena ma

Ez nan wena.

Ti penîr wenî.

A mast wena.

Ma zebeşe wenîme.

Şima hingimên wenê.

Ê germîya doayne wenê.

Ez awe şimena.

Ti şit şimenî.

A do şimena.

Şima awmeywe şimenê.

Ê xoşawe şimenê.

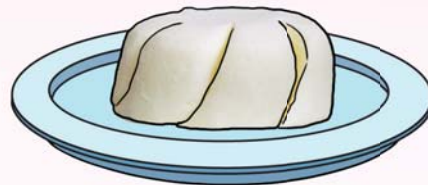
Ma çay şimenîme.

Beşê 2. Demê nuştene

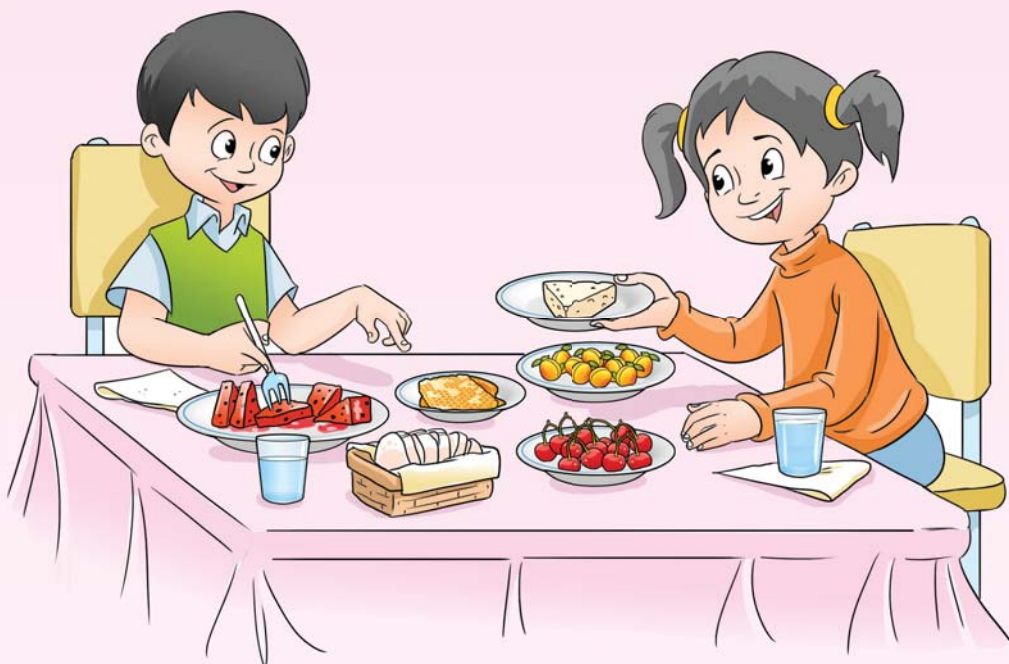
Venganeyanê cêrênan bi çekuyanê “weno” û “şimeno” pirr bikîn

Ez nan Ez xoşawe.....
 Ti şit Ti penîr
 O awe A do.....
 Ma zebeşe..... Ma hingimên.....
 Şima çay Şima awmeywe.....
 Ê germîya doyine Ê mast.....

Beşê 3. Demê wendene û qiseykerdene Werdê welatê ma

- Elîfe:** Zebeşê kamcîn bajarî weş ê?
- Rêzan:** Zebeşê Dîyarbekirî weş ê.
- Elîfe:** Gilyazê kamcîn bajarî namdar ê?
- Rêzan:** Gilyazê Mêrdînî gelek namdar ê.
- Elîfe:** Penîrê Wanî senîn o?
- Rêzan:** Penîrê Wanî bi sîrim o.
- Elîfe:** Fistiqê kamcîn bajaran lezetin ê?
- Rêzan:** Fistiqê Entab û Sêrtî lezetin ê.
- Elîfe:** To hingimênê Colemanêrgî werdo?
- Rêzan:** E, mi werdo. Hingimênê Colemanêrgî gelek weş o.
- Elîfe:** Mişmişê tewr weşî kure resenê?
- Rêzan:** Mişmişê tewr weşî Meletî de resenê.
- Elîfe:** Demo ke ti şira Bidlîs, ti do uca çi biwera?
- Rêzan:** Ez do biryan biwerî.

Beşê 4. Demê kayî

Nameyanê werd û bajaranê cêrênan biresnîn yewbînî.

Zebeşe	Meletî	Fistiqe
Gilyaze	Dîyarbekir	Hingimên
Penîro bî sîrim	Colemêrg	Mişmişe
	Entab	
	Wan	
	Mêrdîn	

Beşê 5. Demê wendene

Nameyê tayê werdan

Beşê 6. Demê qiseykerdene û nuştene

! *Şima zî nameyanê tayê werdanê mintiqaya xo vajîn û binusîn.*

1.
2.
3.
4.
5.

6.
7.
8.
9.
10.

Beşê 7. Demê wendene Nameyê tayê pêweran

Penîr

Zeytune

Mast

Serê şitî/To

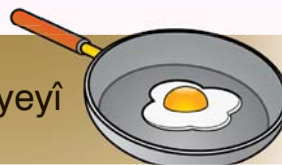
Dims/Mot

Rûno keke

Hakê qelênayeyî

Beşê 8. Demê qiseykerdene û nuştene

Şima zî nameyanê tayê pêweranê mintiqaya xo vajîn û binusîn. !

1.

4.

2.

5.

3.

6.

Beşê 9. Demê wendene

Nameyê tayê meşrubatan !

Awe

Do

Şerbet

Xoşawe

Şit

Çay

Awmeywe

Beşê 10. Demê qiseykerdene û nuştene

Şima zî nameyanê tayê meşrubatanê mintiqaya xo binusîn. !

1.

2.

3.

Beşê 11. Demê kayî

Nameyanê werdan û meşrubatanê cêrênan xaçepersede bivîn!

w	x	f	g	i	w	m	y	w
t	o	r	a	q	f	n	t	f
d	ş	i	t	m	p	f	i	r
o	a	t	q	ş	i	j	r	r
a	w	e	ê	î	e	w	ş	w
p	e	n	î	r	o	f	i	t
ç	t	g	w	q	h	a	k	i
a	g	z	e	b	e	ş	e	f
y	m	q	l	a	h	p	q	w

Do

Toraq

Şit

Penîr

Tirşike

Xoşawe

Awe

Zebeşe

Çay

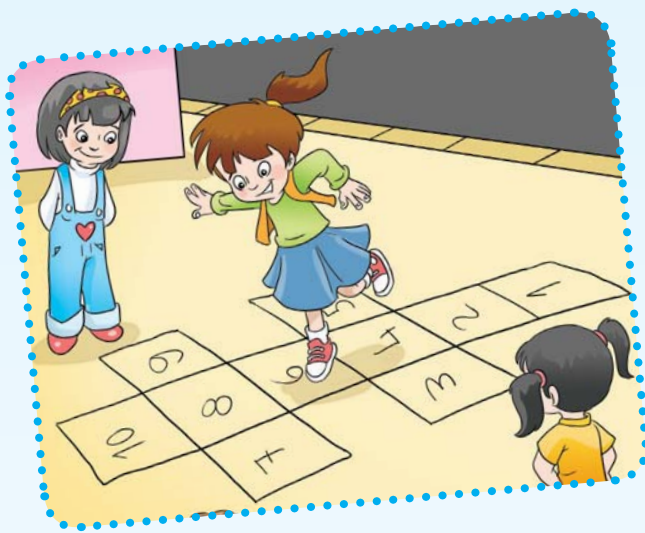
Hak

NOTÊ UNÎTEYA 6.

UNÎTEYA

Kay û Sanike

7.

Beşê 1. Demê kayî

Nimitik

Ristem: Embazêno, de ma nimitik kay bikîme.

Mazlûm: E, ma kay bikîme.

Canane: Ez zî kay kena.

Ceylane: Ez zî do kay bika.

Ristem: Baş o, verê do ma ra kam bibo pîrika hêle?

Mazlûm: Bêrîn ma pîrika hêle bi “alo vingo” tesbît bikîme!

Alo vingo

Pîr qulingo

Mastê mîyan

Ser sênîyan

Cila herî

Teqle bîya

Ceylane bîye pîrika hêle!!!

(Ceylane verê xo da dêş, çimê xo girewtîy û embazanê aye xo nimit.)

-Ooooo

Yeka nek

Gula çep

Çepîl mîş

Xona gêjî

Ima Têlî

Rojo Yene

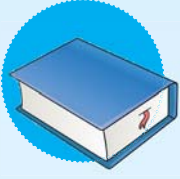
Bîs le te

Xo binimnîn, ez ha hameya şima

(Armanc, Stockholm, hûmare:
138, 1993)

Unîteya 7.

Kay û Sanike

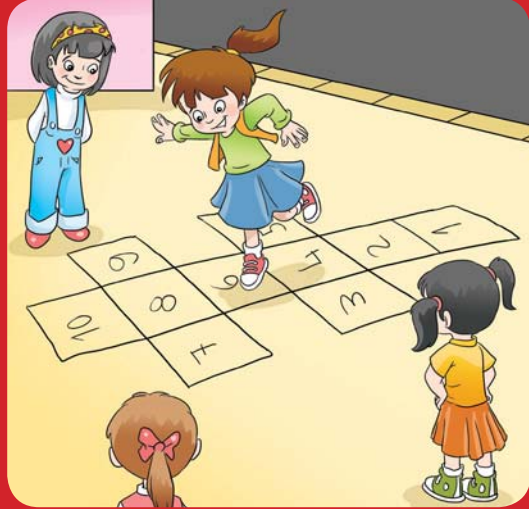

Beşê 2. Demê wendene

Kayê ma

Nimitik

Lenglengo

Çûnçûwa

Xare

Beşê 3. Demê kayî

Heval hevaloşkê

*(Domanî destê xo
nanê doşanê yewbînî
ser, kuçeyan de şinê
ênê û wina vanê:)*

Heval hevaloşkê
Nan û penîroşkê
Hevalê mi şivan' o
Gopalê ey pan o
Qay vergan derman o

Beşê 4. Demê qiseykerdene û nuştene

Qeçekêno, şima zî kayêk vajê û dime ra binusîn.

Beşê 5. Demê lezvatokî

Lezvatok

*Embazêno, hela
do şima ra kam
nê lezvatokî
vajo.*

.....
Ez eskije het eskije wena
Ez espije het eskije wena

Beşê 6. Demê qiseykerdene

Embazêno, hela do şima ra kam nê lezvatokî vajo?

Hakêde leglega min a nikilsûra nikilderga peyîkesûra peyîkederge
Di hakê leglega min a nikilsûra nikilderga peyîkesûra peyîkederge
Hîrê hakê leglega min a nikilsûra nikilderga peyîkesûra peyîkederge

Beşê 7. Demê qiseykerdene

Ez şîya key Goze mi goze werde
Ez şîya key xoze mi goze werde

Beşê 8. Demê qiseykerdene

Şima zî lezvatokêko newe bimusîn û embazanê xo ra vajîn.

Beşê 9. Demê çibenokî

Çibenok

Embazêno, ka do şima ra kam nê çibenokî bizano?

Çîyêk esto:

Deva şina zinar,

Bê bar yena war;

Pirr şina dîyar,

Veng yena war.

No çî yo?

(kewçikê)

Beşê 10. Demê çibenokî

Embazêno, ka do şima ra kam nê çibenokî bizano?

Hîrê pancî pancês û di hewtês û hîrê vîst

(3x5=15+2=17+3=20)

Çar û çar û çarês, vîst û panc û pancês, hewtêsêk û di heştêsî kenê çiqas?

(4+4+14+25+15+17+2x18=115)

Beşê 11. Demê çibenokî

Embazêno, ka do şima ra kam nê çibenokî bizano?

Çîyêk esto:

Rêz, rêz,

Hetanî Tewrêz.

No çî yo?

(rayîrê morcelayan)

Embazêno, ka do şima ra kam nê çibenokî bizano?

Çîyêk esto:

Çakêtê ey kesk o,

Paçê ey sûr o,

Gojagê ey sîya yê.

No çî yo?

(zebêşê/hindî)

Embazêno, ka do şima ra kam nê çibenokî bizano?

Çîyêk esto:

Fekê ey esto,

Ziwanê ey çin o;

Destê ey estê,

Lingê ey çin ê;

Pîzeyê ey esto,

Roqileyê ey çin ê.

Ni çî yo?

(kuz/dore)

Beşê 12. Demê wendene

Bêsolan û Bêdidan

Tutêkî tutêkê bînî ra va:

– Senî beno, babîyê to solroş o û ti bê solan î?

Tutê bînî zî ey ra va:

– Ma senî beno ke babîyê to zî doktorê didanan o û ti bê didan î?

Zeynelabidîn Zinar

Doktoro Çarçim

Merdimêk estbî, çimê ey şaş bîy. Gama ke merdimêkî ra ewnîyaynê, o sey di merdiman dîyênê.

Rojêk mêrik werzeno û şino leweyê doktorêk ke çareyêk çimanê xo rê bivîno. Ewnîyêno ke doktor kîştê maseya xo de roniştê û sereyê ey ver de yo, bi çîyêkî mijûl o. Mêrik doktorî ra vano:

- Gama ke ez merdimêkî ra ewnîyêna, ez ey sey di merdiman vînena.

Doktor sereyê xo keno berz û ci ra perseno:

- Ma her çar çimê to zî wina yê?

Zeynelabidîn Zinar

Beşê 13. Demê nuştene

Şima zî fiqrayêk bimusîn û binusîn.

Beşê 14. Demê deyîrîkerdene**Deyîre****ZIWANÊ KURDKÎ**

Bi sêr û sur o
Cewahîr, dur o
Ziwanê kurdkî

Bi xeml û nejr o
Şîrin û weş o
Ziwanê kurdkî

Bi weş awaz o
Letîf û naz o
Ziwanê kurdkî

Xezel, şîr a
Finda destî ya
Ziwanê kurdkî

Beyta Feqî ya
Vengê Xanî yo
Ziwanê kurdkî
Şikoyê Hesên

Beşê 15. Demê deyîrîkerdene

Embazêno, deyîra “Ziwanê Kurdkî” pîya vajîn.

Beşê 16. Demê wendene

Sanika

Peynîya Zuran

Rojêk, şîwanêk pesê xo çîrênaynê, nişka ve ra hawar kerd:
 -Loo, şaro! Hawar, hawar! Rew bêrîn rew, vergan pesê mi werd!
 Şarî seba xelisnayena pesî, lezkanî xo resna hawara ey. La bî
 tîqetîqa şîwanî, huya û va:

-Bi nameyê Homayî wina nêbî, mi zurî kerd.

Rojêka bîne, reyna şîwanî hawar-hawar kerd û dewijan reyna xo
 resna hawara ey. La na zî zure vejîyaye.

Nê serebûtan ser ra gelek rojî amey û şîy. Rojêk, rastiko zî verg
 ame û kewt mîyanê pesê nê şîwanî. Şiwane werişt, kerd hawar-
 hawar:

-Loo, şaro! Hawar, hawar! Vergî peynîya pesê mi arde, leze bêrîn
 leze!

Labelê şarî goş nêda ey, çunke verê nika ey çend reyî zurî
 kerdibîy. Peynîye de vergan pesê ey qir kerd.

Pirtûka Xwendina Kurdî

Beşê 17. Demê qiseykerdene û nuştene

Sanika corêne de şar çîrê nêşî hawara şîwanî?
 Vajîn û binusîn.

Beşê 18. Demê wendene

Çîrçîrike û Morcela

Çîrçîrike hamnanî
Tim kerdin' keyf û şayî
Tembûra aye dest de
Lawik'vatîn' heta şan

Bi lawik û bi govend
Rojê xo vîyarnaynê
Zimistano serd û pûk
Nêardînê vîrê xo

Morcelaya xebatkar'
Wesar ra heta payîz
Şew û rojan kar kerdîn'
Semedê zimistanî

Hamnan şî payîz ame
 Ey ra dima zimistan
 Vewre ra sipî bîyê
 Deşt û koyî û zozan

Dinya bîye serd û pûk
 Her çî mend binê vewr' de
 Kêza ma çîrçîrike
 Bê werd û bê qut mende

Şî ver' banê morcela
 Semedê qut û werdî
 Morcela ci ra persay
 -Ma to se kerd hamnanî?

-Mi wextê xo vîyarna
 Tim bi tembur û lawik
 -Ê de baş o, nika zî
 Bigîr' govend, bike kay.

(M. Lewendî)

Beşê 19. Demê qiseykerdene û nuştene

Mesajê sanika corêne çî yo, vajîn û binusîn.

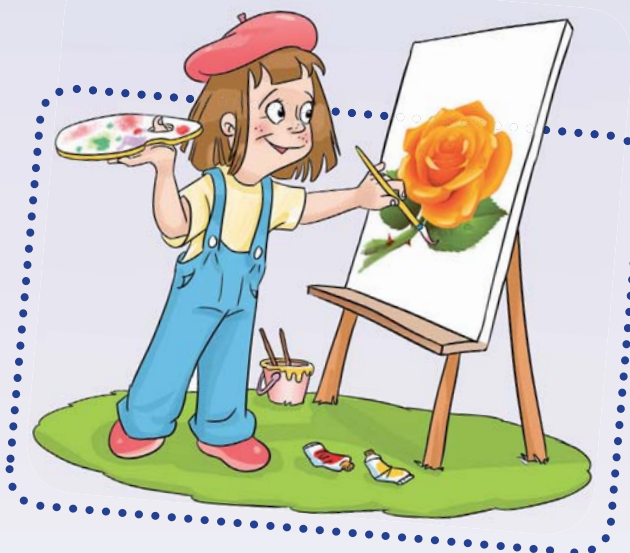

NOTÊ UNÎTEYA 7.

UNÎTEYA

Çalakîyê Serbestî

8.

Beşê 1. Demê wendene û qiseykerdene

Ma demanê xo yê serbestan de se kenîme?

? Ma demanê xo yê serbestan de se kenîme?

Rênas:
Ez kitaban wanena.

Hesen:
Ez mektuban nusena.

Mizgîne: Ez şîna kursê pîyanoyî.

Lorane:
Ez şîna tîyatro.

Beşê 2. Demê nuştene

Goreyê melumatanê corênan venganeyanê cêrênan pirr bikîn.

Ez kitaban

Ez..... tîyatro.

Ez mektuban.....

Ez şîna pîyanoyî.

Beşê 3. Demê wendene û qiseykerdene

?

Ma demanê xo yê serbestan de se kenîme?

Baran: Ez şîna kursê temburî.

Soran: Ez temaşeyê televîzyonî kena.

Zerga: Ez mîlçikan weyî kena.

Ûsiv: Ez şîna sînema.

Beşê 4. Demê nuştene

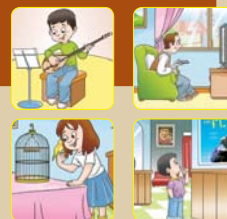
Goreyê malumatanê corênan venganeyanê cêrênan pirr bikîn.

Ez kursê temburî.

Ez sînema.

Ez televîzyonî kena.

Ez mîlçikan

Beşê 5. Demê wendene û qiseykerdene

? Ma demanê xo yê serbestan de se kenîme?

Tajdîn: Ez embazanê xo reyra futbol kay kena.

Terfa: Ez xo rê resiman virazena.

Seyîd: Ez Înternet de keyepelanê domanan taqîb kena.

Bawer: Ez maseyan weyî kena.

Beşê 6. Demê kayî

Çekuyanê cêrênan biresnîn yewbînî.

futbol

virazena

resiman

taqîb kena

keyepelanê domanan

weyî kena

maseyan

kay kena

Unîteya 8.

Çalakîyê Serbestî

Beşê 7. Demê wendene û qiseykerdene

Ma demanê xo yê serbestan de se kenîme? ?

Rojda:
Ez muzîk
goşdarî kena.

Goran:
Ez basketbol
kay kena.

Seneme:
Ez tenîs kay kena.

Aram:
Ez peynîya hewteyî
de embazanê xo
reyra şina seyrin.

Beşê 8. Demê nuştene

**Goreyê malumatanê corênan
venganeyanê cêrênan pirr bikîn.**

Ez muzîk

Ez basketbol.....

Ez peynîya hewteyî de embazanê xo
reyraseyrin.

Ez tenîs.....

Beşê 9. Demê wendene Cayê çalakîyan

KITABXANE

SÎNEMA

MUZE

TÎYATRO

PÊŞANGEH

SALONA SPORÎ

Beşê 10. Demê kayî

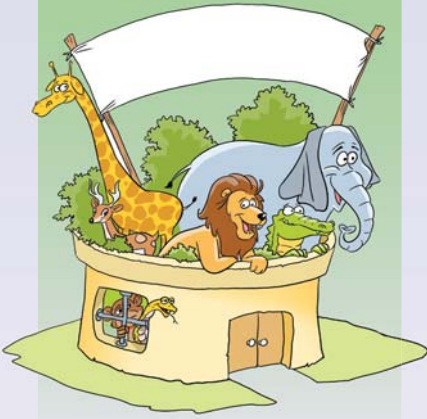
Bi herfanê
ke kîşte de
yê nameyanê
cayanê
çalakîyan
binusîn.

batxaneki
masîne
zemu
yattîro
lonasa poris
gehşanpê

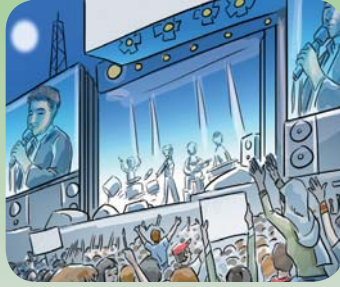

Beşê 11. Demê wendene
Cayê çalakîyan

Baxçeyê Heywanan

Rasteyê Konserî

Salona Sporî

Hopa Azne

Seyrangeh

Merkezê Kayî

Unîteya 8.

Çalakîyê Serbestî

Beşê 12. Demê kayî

Name û resimanê cêrênan biresnîn yewbînî.

Hopa azne

Seyrangeh

Merkezê kayî

Rasteyê konserî

Salona sporî

Beşê 13. Demê wendene Cayê çalakîyan

Kursê Muzîkî

Rasteyê Futbolî

Sîrk

Salona Tîyatroyî

Akvaryûm

Lûnaparke

Beşê 14. Demê kayî

Name û resimanê cêrênan biresnîn yewbînî.

Kursê Muzîkî

Rasteyê Futbolî

Sîrk

Salona Tîyatroyî

Akvaryûm

Lûnaparke

Beşê 15. Demê wendene

Ez û kitabê mi

Nameyê mi Loran a. Ez nika şîna sinifa pancine. Demanê xo yê serbestan de ez kitaban wanena. Çünke ez wendena kitaban ra zaf hes kena. Demo ke ez kitabêk wanena, ez qehremananê ey reyra bena embaz, înan reyra gêrena û înan reyra kay kena. Her kitab, mi rê cîhananê neweyan û embazanê neweyan peyda keno. Ez zî nameyanê nê embazanê xo yê neweyan rojaneyê xo de nusena.

Beşê 16. Demê kayî

Vera cumleyanê cêrênan nîşanê rast (R) yan zî xeletî (X) ronîn.

- Lorane nika şîna sinifa şeşine..... (.....)
- Lorane demanê xo yê serbestan de kitaban wanena. (.....)
- Lorane wendena kitaban ra zaf hes nêkena. (.....)
- Her kitab, Lorane rê cîhananê neweyan û embazanê neweyan peyda nêkeno..... (.....)
- Lorane nameyanê embazanê xo yê neweyan rojaneyê xo de nusena. (.....)

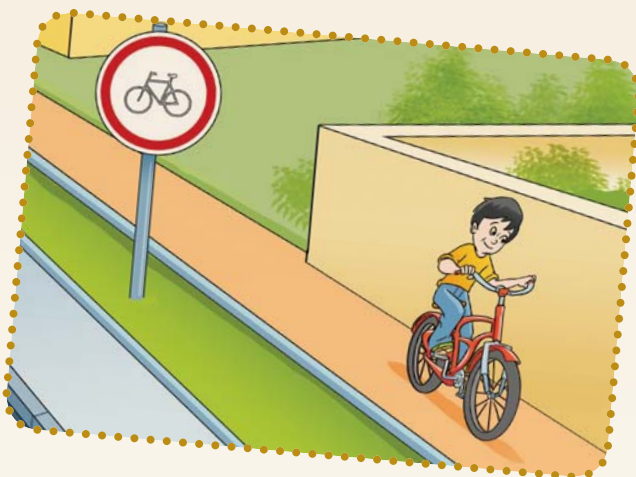

NOTÊ UNÎTEYA 8.

UNÎTEYA

Trafîk û Seyahet

9.

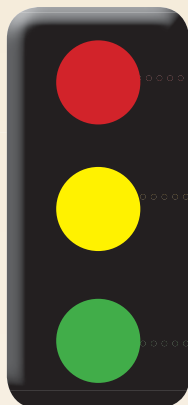

Beşê 1. Demê wendene

Trafîk û seyahet
Çilayê trafîkî

Çilaya vindetene

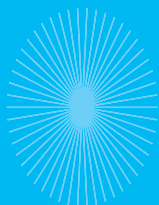
Çilaya amadebîyene

Çilaya vîyartene

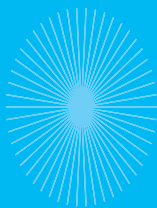

Beşê 2. Demê wendene

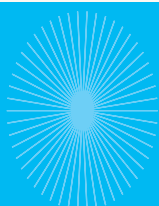
Qaydeyê trafîkî

Ganî ma
peyavîyerî ser ra
bivîyarîme.

Cayo ke no nîşan tede
estbo, gani ma bîsîkleta xo
weyra biramîme.

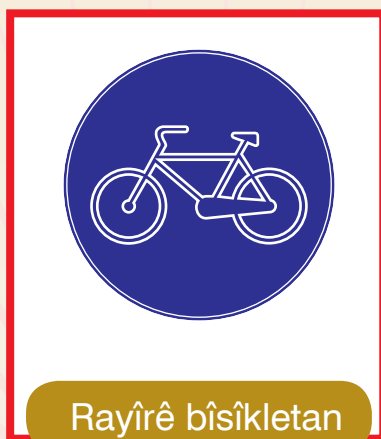

Cayo ke peyavîyer tede çin bo, ganî
verê ma polê çepî ra, dima polê rastî
ra, reyna polê çepî ra biewnîme, eke
wesayît çin bîy hema bivîyarîme.

Beşê 3. Demê wendene

Nîşanê trafîkî

Beşê 4. Demê goşdarîkerdene û wendene Ti qaydeyanê trafîkî zana?

- Rizgar:** Merheba Binefşe, ti qaydeyanê trafîkî zana?
- Binefşe:** E, ganî her kes bizano.
- Rizgar:** Eke peyarayîr nêbo, ti do senî rayîr ra şira?
- Binefşe:** Ez do kîştî rayîrî ra şira.
- Rizgar:** Ti senî vîyarena şina hemverê rayîrî?
- Binefşe:** Ez peyavîyerî ser ra vîyarena.
- Rizgar:** Eke peyavîyer nêbo, ti do se bika?
- Binefşe:** Ez verê polê çepî ra, dima rastî ra, reyna çepî ra ewnîyêna. Eke wesayîtî çin bîy ez vîyarena.
- Rizgar:** Ti manaya çilayanê trafîkî zana?
- Binefşe:** E, ez zana.
- Rizgar:** Çilaya sûre seba çîyî ya?
- Binefşe:** Çilaya sûre seba vindeten a.
- Rizgar:** Çilaya zerde seba çîyî ya?
- Binefşe:** Çilaya zerde seba amadebîyen a.
- Rizgar:** Çilaya keske seba çîyî ya?
- Binefşe:** Çilaya keske seba vîyarten a.

Beşê 5. Demê kayî

**Vera cumleyanê cêrênan nîşanê rast (R)
yan zî xeletî (X) ronîn.**

- Eke peyarayîr nêbo, Binefşe do kîştî rayîrî ra şiro. (.....)
- Binefşe mîyanê rayîrî ra vîyarena. (.....)
- Çilaya sûre seba amadebîyen a. (.....)
- Çilaya zerde seba vindeten a. (.....)
- Çilaya keske seba vîyarten a. (.....)

Beşê 6. Demê wendene Seyahet

Ez bi taksîya
xo şîna
seyahet.

Ez bi
bîsîklete şîna
seyahet.

Ma bi otobuse
şînîme
seyahet.

Ma bi keştî
şînîme
seyahet.

Ti bi
trêne şînî
seyahet.

Şîma bi
teyara şînê
seyahet.

Beşê 7. Demê wendene

Wesayîtê Xususî û Wesayîtê Komresî

Nameyê mi Solîn a. Ez mîyanê hewteyî de bi wesayîtanê komresî şîna wendegehê xo. Ez û embazê xo saete hewt û nê de dingê otobuse de yewbînî vînenîme. Ma otobuse nişenîme û şînîme wendegehê xo. Eke otobuse de kal, astengdar û nêweşî estbîy ma cayê xo danîme înan. Seba ke merdimî tengazar nêbîn, ma wesayîtanê komresî de bi vengê berzî qisey nêkenîme.

Wesayîtê ma yê xususî zî esto. Ma peynîya hewteyî de ge-ge bi wesayîtê xo yê xususî şînîme seyraneh û hetanî danê şanî weyra manenîme. Verê ke ma agerîme, ma bi keyeyî çop-çelaxê xo arê kenîme û fînenîme qutîya çopî.

Beşê 8. Demê nuştene

Goreyê malumatanê corênan cewabê persanê cêrênan bidîn.

1. Solîne senî şîna wendegehê xo?
.....
2. Solîne û embazê xo saete çend de yewbînî vînenê?
.....
3. Merdim wesayîtanê komresî de ca dano kamî?
.....
4. Solîne û keyeyê xo peynîya hewteyî de bi kamcîn wesayîtî şînê seyraneh?
.....

Beşa 9. Demê wendene

Dîlane û keyeyê xo şinê tatîl

Emser ma gelek xebitîyayîme û rincan bîme. Nika zî ma amadekarîya tatîlî kenîme. Emser ma do şîme Wan. Weyra ma do verê qeraxê gole de, otelêk de di hewteyî bimanîme. Verê ke ma şîme, ma do kel-melê xo yê lazimî amade bikîme. Ma bire daye ke ma do emser bi wesayîta xo ya xususî şîme. Wan, seba gêrayene cayêko gelek weş û namdaro. Kelaya Wanî, Edremît, Girawa Axtamara û Çira Muradîye cayê tewr weş û balkêş yê Wanî yê. Ez bawer kena emser tatîlê ma do zaf weş bivîyaro.

Beşe 10. Demê nuştene

Goreyê melumatanê corênan cewabê persanê cêrênan bidîn.

1. Emser Dîlane û keyeyê xo seba tatîlî şinê kotî?
.....
2. Dîlane û keyeyê xo do çend hewteyî weyra bimanîn?
.....
3. Dîlane û keyeyê xo do bi çi şîrê tatîl?
.....
4. Dîlane û keyeyê xo do tatîl de kotî bimanê?
.....

Beşê 11. Demê wendene

Cayê weş û tarîxî yê ke ma şênîme bigêrîme.

Bedenê Dîyarbekirî dorûverê bajarê kanî gêno û gelek tarîxî yo.

Gola Maseyine Riha de ya û cayêko pîroz o.

Koyê
Nemrûdî
bajarê
Semsûrî de
yo û qamê
tarîxî tede
estê.

Unîteya 9.

Trafîk û Seyahet

Girawa
Axtamara bajarê
Wanî de ya û
wisaran zaf
weş a.

Deryayo Sipî başûrê
Tirkîya de yo.

Tîyatroyo tarîxî,
Aspendos, Antalya de
yo.

Beşê 12. Demê nuştene

Venganeyanê cêrênan pirr bikîn.

1. Bedenê Dîyarbekirî dorûverê gêno û gelek yo.
2. Gola Maseyine ya ûo.
3. Koyê Nemrûdî bajarê yo û tarîxî tede estê.
4. Zozanê Şerefdînî de yo û zaf weş o.
5. Deryayo Sipî başûrê de yo.
6. Tîyatroyo tarîxî, Aspendos, de yo.

Beşê 13. Demê wendene Ca û hetî

Eke şîma zî biwazîn ca û hetanê xo bizanîn, destê xo yê rastî hetê cayê akewtîşî rojî ra derg bikîn. O dem; destê şîma yo çep rojawan, verê şîma vakur, piştîya şîma zî başûrî musnena.

Beşê 14. Demê wendene

Keyeyê ma **corê** wendegêhî de yo.
Keyeyê Delale **cêrê** keyeyê ma de yo.
Nêweşxane **rojawanê** sînema de yo.
Unîversîte **başûrê** bajarî de ya.
Guzergahê rayîrasinî **vakur** ra ver bi **başûrî** yo.
Hêja **verê** mi de vindeta.
Dorûverê gole de gelek hamnangêhî estê.

Beşê 15. Demê wendene

Keyeyê Azad, Berfîne û Dilgeşî

Azad: Berfîne, keyeyê ma verê sînema de yo, keyeyê şima kotî yo?

Berfîne: Seba ke ti bêrî keyeyê ma, ganî ti sînema ra heta Kuçeyê Azadiye şirî, peynîya Kuçeyê Azadiye ra destê çepî ser de bitadiyî û hendê sed gaman şirê, destê rastî de banêko bersûr esto, o keyeyê ma yo.

Dilgeş: Keyeyê ma zî pey keyeyê Azadî de yo. Verê keyeyê ma de baxçeyêkê henaran esto.

Berfîne: Baş o, gelo kes keyeyê Rûmete zano?

Azad: E, ez reyêk şîbîya. Keyeyê Rûmete cêrê keyeyê ma de yo. Cêrê keyeyê ma de kitabxaneyêko gird esto. Keyeyê Rûmete hetê çepê kitabxaneyî de yo. Mabênê înan de banêk esto.

Berfîne: Baş o, keyeyê ma nêzdîyê yewbînî yê. La keyeyê Rojda keyeyê ma ra dûrî yo. Keyeyê Rojda Taxa Cugehî de yo. Taxa Cugehî taxa tewr cêrî ya bajarî ya.

Dilgeş: Ma bi lingan nêşênîme şime keyeyê Rojda, la otobusî şinê heta verê keyeyê aye.

Beşê 16. Demê nuştene

*Goreyê melumatanê corênan
cewabê persanê cêrênan bidîn.* !

1. Keyeyê Berfîne kotî yo?
.....
2. Merdim senî şêno şiro keyeyê Berfîne?
.....
3. Keyeyê Dilgeşî kotî yo?
.....
4. Verê keyeyê Dilgeşî de çi esto?
.....
5. Keyeyê Rojda kamcîn taxê de yo?
.....

NOTÊ UNÎTEYA 9.

FERHENG EK

A

Adare: Mart

Adir: Ateş

Adrese: Adres

Alişke: Yanak

Amade biyene: Hazır olmak

Amade: : Hazır

Arayî: Kahvaltı

Armanc: Amaç

Asmên: Gökyüzü

Avûkat: Avukat

Awe: Su

Awke: Banyo yeri

Awmeywe: Meyve suyu

Azne kerdene: Yüzmek

Azne: Yüzme

B

Babete: Konu

Babî: Baba

Bajar : Şehir

Balkêş: Dikkat çekici

Ban: Ev

Bapîr: Dede

Bar: Yük

Başûr: Güney

Baxçeyê heywanan: Hayvanat bahçesi

Bazargah: Alışveriş merkezi

Bejne: Boy

Ber: Ürün

Beran: Koç

Berdene: Götürmek

Beş: Bölüm

Bêçike: Parmak

Bêvenge, herfa bêvenge:
Ünsüz, ünsüz harf

Bijangî: Kirpik

Bira: Kardeş

Birîne: Yara

Birûy: Kaş

Biske: Zülûf

Bîsiklete: Bisiklet

Bîyene: Olmak

Boye: Koku, nefes

Boyekerdene: Koklamak

C

Ca: Yer

Camêrd: Erkek

Cetwel: Cetvel

Cewab: Cevap

Cêr: Aşağı

Cêwî: İkiz

Cile: Elbise

Cinî: Kadın

Citkar: Çiftçi

Cor: Yukarı

Cu: Yaşam

Cugeh: Yaşam alanı

Cugehpawitox: Çevreci

Cugehpawitoxî: Çevrecilik

Ç

Çalakî: Faaliyet, etkinlik

Çale: Çukur

Çare: Çözüm

Çare: Alın

Çarşeme: Çarşamba

Çekuye: Sözcük

Çele: Ocak

Çend: Kaç

Çep: Sol

Çewlîg: Bingöl

Çêlik: Cıvıv

Çi: Ne

Çibenok: Bilmece

Çila: Işık

Çilayên trafikî: Trafik ışık-
ları

Çim: Göz

Çime: Kaynak

Çîrçîrike: Ağustosböceği,
cîrcîrböceği

Çirê: Niçin

Çop-çelax: Artık, kalıntı

Çûnçûwa: Çelikçomak

D

Dadî, maye: Anne

Dan: Öğün

Dapîre: Nine

Dat: Amca

Datîza: Amca oğlu

Dem: Zaman

Demserr : Mevsim

Derg: Uzun

Deryayo Sipî: Akdeniz

Dest: El

Destawxane: Tuvalet

Destpêk: Başlangıç

Destşok: Lavabo

Dewe: Köy

Dewij: Köylü

Di: İki

Didan: Diş

Dima: Sonra

Dişeme: Pazartesi

Do: Ayran

Doktor: Doktor

Dore: Sıra

Dûrî: Uzak

E

E, ya: Evet

Embaz: , heval: Arkadaş

Eme: Hala

Emser: Bu yıl

Engure, tirî: Üzüm

Erd: Yer

Ereq dayene: Terlemek

Este: Kemik

Ewnîyayene: Bakmak

Ewro: Bugün

Ez: Ben

Ê:

Êlule: Eylül

F

Fek: Ağız

Ferheng: Sözlük

Fiqra: Fıkra, gülmece

Firingî : Domates

G

Ga: Öküz

Gede, doman, qeçek: Çocuk

Ge-ge: Bazen

Gelek, zaf: Çok

Gelo: Acaba

Germ: Sıcak

Germîya doyine: Ayran çor-
bası

Gilyaze: Kiraz

Giran: Ağır

Gird: Büyük

Goş: Kulak

Goşdar: Dinleyici

Goşdarîkerdene: Dinleme

Goşt: Et

Govende: Halay

Gulane: Mayıs

Gule: Gül

H

Hak: Yumurta

Halîn: Yuva

Hamnan: Yaz

Hawa: Şekil

Hawar: İmdat, imdat çağrısı

Henare: Nar

Heneke: Eşek

Herçene: Dirsek

Herfê girdî: Büyük harfler

Herfê hurdî: Küçük harfler

Herfe: Harf

Hes kerdene: Sevmek

Het: Yön

Hetkar: Yardımcı

Hetkarî: Yardım

Hetkarîya lezkanî: İlk yar-
dım

Hewr: Bulut

Hewrin: Bulutlu

Hewte: Hafta

Heywan: Hayvan

Hêga: Tarla

Hêz: Kuvvet, güç

Hingimên: Bal

Hîris: Otuz

Honik: Serin

Hopa azne: Yüzme havuzu

Hûmare: Sayı

Hûmartek: Abaküs

Huner: Sanat

Hurdivîn: Mikroskop

Huşk: Kuru, sert

Î

Încase: Erik

Îne: Cuma

Îzime: Odun

J

Jûje: Kirpi

K

Kanûne: Aralık

Kar: İş

Kay: Oyun

Kaykerdox: Oyuncu

Kaykerdoxiye: Oyunculuk

Kebanî: Ev hanımı

Kel: Teke

Kelenayene: Kaynatmak

Kel-mel: Araç gereç, eşya

Kemere, kerra: Taş

Kerdene: Yapmak

Kesa, kese: Kaplumbağa

Kesk: Yeşil

Keştî: Gemi

Kevze: Yosun

Keye: Aile

Keyepel: Web sitesi

Keyfweş: Sevinçli, mutlu

Kêmî: Eksik, az

Kêna: Kız

Kilm: Kısa

Kitab: Kitap

Kitabxane: Kütüphane

Kîştâ venge: Kaburga dolması

Ko: Dağ

Kome: Grup

Komresî: Toplu taşıma

Kortike: Ense

Kufteyê dekerdî: İçli köfte

L

Laj: Oğul

Lawike vatene: , deyîrî kerdene: Şarkı söylemek

Lawike, kilame, deyîre: Şarkı

Lazim: Gerekli

Lenglengo: Seksek oyunu

Lepik: Eldiven

Leşe: Beden

Lew: Dudak

Lezvatok: Şaşırtıcı tekerleme

Linge: Ayak

Luwî, luye: Tilki

M

Mabên: Teneffüs, ara:

Mamosta: Öğretmen

Manga: İnek

Mar: Yılan

Marşe: Marş

Mase: Balık

Mast: Yoğurt

Matematik: Matematik

Mektube: Mektup

Menge: Ay

Merkez: Merkez

Meslek: Meslek

Meşale: Meşale

Meşke: Yayık

Meywe: Meyve

Mikrob: Mikrop

Milçik, çûçik: Kuş

Minewşî: Mor, menekşereği

Mintiqa: Yöre

Mişmişe: Kayısı

Mitbaxe: Mutfak

Morcela: Karınca

Muye: Kıl

N

Name: Ad

Nan: Ekmek

Nanpewj: Ekmek pişiren
kimse, fırıncı

Nêm: Yarım

Nêmroje: Ögle

Nenûg: Tırnak ,:

New: Dokuz

Nêweş: Hasta

Nêweşxane: Hastahane

Nêzdî: Yakın

Nêzdîveng: Yakın sesli

Nimitik: Saklambaç

Nîsane: Nisan

Nîşan: İşaret

Nîşanê trafikî: Trafik işaret-
leri

Nuşte: Yazı

Nuştene: Yazmak, yazma

O

Oda: Oda

Oktobre: Ekim

Ordege: Ördek

P

Pa: Ayak

Paca: Pencere

Paçikê pîştene: Sargı Bezi

Pak kerdene: Temizlemek

Pak: Temiz

Pakî: Temizlik

Pakker: Silgi

Pakkerdene: Silme

Pawitene: Savunmak

Payîz: Sonbahar

Pel: Yaprak

Peme: Pamuk

Perpûn: Aşı

Pers: Soru

Pes: Küçük baş hayvan

Peya: Yaya

Peyarayîr: Kaldırım

Peyavîyer: Yaya geçidi

Peynî: Son

Pêşangeh: Sergi

Pêwer: Kahvaltılık, katık

Pirên: Entari

Pirnike: Burun

Pîr: Yaşlı

Pîroz kerdene: Kutlamak

Pîroz: Kutsal, kutlu

Pîrozbayî: Kutlama

Pol, doşe: Omuz

Por: Saç

Q

Qame, peyker: Heykel

Qawirme: Kavurma

Qayde: Kural

Qehreman: Kahraman

Qelemdane: Kalemlik

Qeleme: Kalem

Qelênayene: Kavurmak

Qijike: Karga

Qîrayene: Bağırma

Qirrike: Boğaz

Qisey kerdene, qiseykerdene:
Konuşmak, konuşma

Quling: Turna

Qutîya çopî: Çöp sepeti

R

Rakewtene: Yatmak, yatma

Ramitene: Sürmek

Rast: Doğru, Sağ

Rayîr: Yol

Rehn, qorr: Uyluk, bacak

Resim: Resim

Rewşa hewayî: Hava duru-
mu

Rewşe: Durum

Rî: Yüz

Rind: Güzel

Roj: Güneş

Rojane: Günlük

Rojawan: Batı

Rojhelat: Doğu

Roniştene: Oturmak, otur-
ma

Roşnî: Aydınlık, aydın

S

Salona Sporî: Spor salonu

Sanike: Masal

Saye: Elma

Sayî: Açık hava	Şimitene: İçmek, içme	Tuj: Acı
Sêne: Göğüs	Şit: Süt	Tuye: Dut
Senî: Nasıl	Şiwane: Çoban	
Serd: Soğuk	Şîrin: Tatlı	U
Sere: Baş	Şodirbaş: Günaydın	Unîversîte: Üniversite
Serkewtiş: Başarı		
Sermîyan, îdareker: Yönetici	T	V
Serre: Yıl	Tal: Acı	Vakur: Kuzey
Serrname: Takvim	Taqîb kerdene: Takip etmek, izlemek	Varan: Yağmur
Sey: Gibi	Tarî: Karanlık	Vaûvirike: Kasırğa
Seyahet: Seyahat	Tarîx: Tarih	Veng: Ses
Seyrangeh: Piknik alanı	Tarîxî: Tarihi	Veng: Boş
Sibate: Şubat	Taştî: Öğle yemeği	Vengane: Boşluk
Sinife: Sınıf	Tatîl: Tatil	Vengine, herfa vengine: Ünlü, ünlü harf
Sipas: Teşekkür	Taxe: Mahalle	Verê: Önce
Sira: Sıra	Teba, çî: Şey	Vernî, ver: Ön
Sol: Ayakkabı	Tebaxe: Ağustos	Vewre: Kar
Sole: Tuz	Tebîet: Doğa	Vile: Çiçek
Solin, şorr: Tuzlu	Tefûduman: Fırtına	Vîyarte: Tarihi geçmiş
Spor: Spor	Tehmserd, tehmsar: Tatsız	
Ş	Temaşe kerdene: İzlemek, seyretmek	W
Şagird: Öğrenci, çırak	Temmuze: Temmuz	Waye, wayike: Kız kardeş
Şamî: Akşam yemeği	Tenî: İs	Welat: Vatan
Şan, êvar: Akşam	Teşrîne: Kasım	Wele: Kül
Şane: Tarak	Teyara: Uçak	Wendekar: Öğrenci
Şaneşîye: Balkon	Tirşike: Güveç	Wendene: Okumak
Şar: Halk	Tîyatro: Tiyatro	Werd: : Yiyecek
Şewatkar: İtfaiyeci	To: Kaymak	Werdene: Yemek
Şewe: Gece	Toraq: Çökelek	Wesayîte komresî: Toplu taşıma araçları
Şilî: Yağış	Trafik: Trafik	Weşî: Sağlık
Şima: Siz		

Weyî kerdene: Beslemek

Wezîfe: Ödev

Wisar: Bahar

X

Xaçeperse: Bulmaca

Xal: Dayı

Xalike: Teyze

Xare: Misket, bilye

Xebatkar: Çalışan, işçi

Xelet: Yanlış

Xelet, şaş: Yanlış

Xeletî, şaşî: Yanlışlık

Xerîta: Harita

Xewxe, xox: Şeftali

Xezal: Ceylan

Xêze: Çizgi

Xêzike: Çizgi

Xizmetkar: Hizmetçi

Xîyar: Salatalık

Xo: Kendi

Xorîn: Derin

Xort: Delikanlı

Xoşawe: Hoşaf

Xurt: Güçlü

Xususî: , taybetî: Özel

Xususîyet, taybetmendî:
Özellik

Yew: Bir

Yewbînîşinasnayene: Tanış-
ma

Yewî: Ünite

Yewin: Birinci

Yewşeme: Pazar

Z

Zanayîşê komelkî: Sosyal
Bilgiler

Zebeşe: Karpuz

Zerd: Sarı

Zerrn: Altın

Zimistan: Kış

Ziwan: Dil

Zîyade: Fazla

Zozan: Yayla

Zure: Yalan

ÇAVKANÎ:

1. Emîr Celadet Bedir Xan&Roger Lescot, Kürtçe Dilbilgisi (Kurmancî), Weşanên Doz, İstanbul: 1991
2. Kadri Yıldırım, Kürtçe Dilbilgisi (Kurmancî Lehçesi), MAÛ Yaşayan Diller Enstitüsü Yayınları, Mardin: 2012
3. Mîkaîl Bilbil&Bahoz Baran, Rêzimana Kurmancî, Weşanên Enstîtuya Amedê, Diyarbekir: 2008
4. D.Îzolî, Ferheng: Kurdî-Tirkî, Tirkî-Kurdî, Weşanên Deng, İstanbul: 2002
5. Zana Farqînî, Ferhenga Kurdî-Tirkî, Weşanên Enstîtuya Kurdî ya Stenbolê, Stenbol: 2005
6. Zana Farqînî, Ferhenga Tirkî-Kurdî, İstanbul Kürt Enstitüsü Yayınları, İstanbul: 2000
7. M.Mamîsanij, Mehmed Uzun, J.Îhsan Espar, Ferhengê Kirmanckî (Zazakî)-Tirkî, Weşanxaneyê Vateyî, Stenbol: 2009
8. Grûba Xebate ya Vateyî, Rastnûştîşê Kirmanckî(Zazakî), Stenbol: 2005
9. Ordîxanê Celîl, Celîlê Celîl, Mesele û Metelokên Gelê Kurd, Enstîtûta Kurdzaniyê, Wien: 2005
10. Kovara Hawar (1932-1945), Weşanên Nûdem, Stockholm: 1998
11. Kovara Ronahî (1942-1945), Kombenda Kawa Bo çanda Kurdî, Erbil: 2001
12. Xwendina Kurdî Bo Pola Sisêya Bineretî, Hewlêr: 2008
13. Ramazan Pertev, Zarok û Çîrok (Destpêka Pedagojiya Kurdî), Weşanên Doz, Stenbol: 2008
14. Emîn Ebdulqadir, Hozan û Şanogeriya Zarokan di Edebî Kurdî de, Weşanxaneya Spîrêz, Hewlêr: 2007
15. Kovara Kepîr, Duhok: 2010
16. Zeynelabîdîn Zinar, Xwençe, Stocholm: 1989-1993
17. Mehmûd Lewendî, Kovara Hêlîn, Stocholm: 1996
18. Heciyê Cindî&Emînê Evdal, Folklorê Kurmanca, Weşanên Avesta, Stenbol: 2008

